

Parlementaire onderzoekscommissie
belast met het onderzoek naar
mogelijke disfuncties in het
strafrechtelijk onderzoek "Operatie
Kelk"

van

VRIJDAG 25 OKTOBER 2024

Voormiddag

Commission d'enquête parlementaire
chargée d'enquêter sur d'éventuels
dysfonctionnements dans le
déroulement de l'enquête pénale
baptisée "Opération Calice"

du

VENDREDI 25 OCTOBRE 2024

Matin

De openbare commissievergadering wordt geopend om 12.25 uur en voorgezeten door de heer Mathieu Bihet.

La réunion publique de commission est ouverte à 12 h 25 et présidée par M. Mathieu Bihet.

Gedachtewisseling met de vertegenwoordigers van de Hoge Raad voor de Justitie over het verslag van de HRJ over het dossier Kelk met:

- mevrouw Hilde Melotte, voorzitter van de Hoge Raad voor de Justitie;
- mevrouw Valérie Delfosse, voorzitter verenigde advies- en onderzoekscommissie van de Hoge Raad voor de Justitie;
- de heer Davy Jordens, lid-magistraat verenigde advies- en onderzoekscommissie Hoge Raad voor de Justitie en voorzitter werkgroep bijzonder onderzoek Kelk;
- de heer Daan Vyverman, eerste auditeur Hoge Raad voor Justitie.

Échange de vues avec les représentants du Conseil supérieur de la Justice sur le rapport du CSJ sur le dossier Calice avec:

- Mme Hilde Melotte, présidente du Conseil supérieur de la Justice;
- Mme Valérie Delfosse, présidente de la commission d'avis et d'enquête réunie au Conseil supérieur de la Justice;
- M. Davy Jordens, membre magistrat de la commission d'avis et d'enquête réunie au Conseil supérieur de la Justice et président du groupe de travail enquête spéciale Calice;
- M. Daan Vyverman, premier auditeur du Conseil supérieur de la Justice.

Le **président**: Bienvenue à nos invités du Conseil supérieur de la Justice. Mme Delfosse nous rejoindra un peu plus tard, les trois autres membres du CSJ entameront la présentation. Dans un premier temps, il me revient de lire le texte de loi concernant notre commission d'enquête et de vous demander de prêter serment.

Je vous rappelle qu'en vertu de l'article 4, § 1er, de la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires, telle que modifiée par la loi du 30 juin 1996, la commission d'enquête peut prendre toutes les mesures d'instruction prévues par le Code d'instruction criminelle. Elle peut notamment entendre les témoins sous serment.

Avant de vous inviter à prêter serment, je tiens à attirer votre attention sur le dernier alinéa de l'article 8 de la loi précitée, suivant lequel tout témoin qui, en faisant une déclaration conforme à la vérité, pourrait s'exposer à des poursuites pénales, peut refuser de témoigner (cf. également l'article 14, 3, g), du Pacte international relatif aux droits civils et politiques du 19 décembre 1966, ratifié par la loi du 15 mai 1981). Cela signifie qu'un témoin a le droit de se taire lorsqu'il pense que sa déclaration publique pourrait être ultérieurement utilisée contre lui dans une procédure pénale.

Je vous rappelle en outre que, suivant l'article 9 de cette même loi, tout coupable de faux témoignage sera puni d'un emprisonnement de deux mois à trois ans et privé de l'exercice du droit de vote et d'éligibilité pendant cinq ans au moins et dix ans au plus.

Enfin, je vous rappelle que, suivant l'article 3 de la loi précitée, le secret de vos déclarations n'est pas garanti, sauf s'il s'agit de déclarations faites lors d'une réunion à huis clos et pour laquelle la commission s'est engagée explicitement à respecter le secret. De plus, chaque document que vous remettiez à la commission est susceptible d'être révélé.

Après ces précisions, je vous invite à prêter serment en levant la main et en prononçant la formule suivante: "Je jure de dire toute la vérité et rien que la vérité" ou "Ik zweer de gehele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen".

Mevrouw Hilde Melotte, de heer Davy Jordens en de heer Daan Vyverman leggen de eed af.

Je vous rappelle que les membres du Conseil supérieur de la Justice vont nous faire un exposé du rapport qui a déjà été présenté dans notre commission.

Daan Vyverman: Goeiemiddag iedereen. We zullen zoals gezegd trachten een verkorte versie te geven van de toelichting die we in april hebben verstrekt aan deze commissie. Het is misschien niet slecht om gewoon even kort in herinnering te brengen wat de ontstaansgeschiedenis is, of wanneer we met dit onderzoek begonnen zijn als Hoge Raad.

In oktober 2023 is ambtshalve de beslissing genomen door de Hoge Raad om een bijzonder onderzoek op te starten. Zoals gebruikelijk is bij een bijzonder onderzoek, wordt er een werkgroep gecreëerd bestaande uit Franstalige en Nederlandstalige leden van de verenigde advies- en onderzoekscommissie (VAOC), zowel magistraten als niet-magistraten. De werkgroep werd voorgezeten door Davy Jordens, hier aanwezig, met de bijstand van twee auditeurs van de Hoge Raad.

In eerste instantie hebben we het strafdossier zelf bestudeerd. Gelukkig was er een digitale versie beschikbaar en hadden we digitale toegang. Fysiek bestaat het uit ongeveer 104 kanten; dat zijn dozen met elk ongeveer 500 pagina's, 50.000 pagina's in totaal dus, wat dus een heel omvangrijk dossier is.

Er zijn mensen gehoord, 35 in totaal, vooral magistraten, onderzoeksrechters, leden van de zetel en het openbaar ministerie, korpschefs die destijds hun korps geleid hebben, griffiers, maar ook speurders, advocaten en anderen. Uiteraard is de analyse gebeurd van al de verzamelde informatie, inclusief de interviews, en werd een rapport opgemaakt dat hier op 16 april is toegelicht aan de parlementaire onderzoekscommissie.

Het is belangrijk om de context van dat onderzoek nog heel even te schetsen, want die is speciaal omdat we met een lopend strafonderzoek of een lopend gerechtelijk onderzoek zitten. Dat wil zeggen dat er eigenlijk nog geen regeling van de rechtspleging gebeurd is, wat in mensentaal wil zeggen dat er nog geen definitieve beslissing is genomen over de eventuele doorverwijzing naar de feitenrechter of de bodemrechter van eventuele verdachten. Er is nog geen definitieve uitspraak door de strafrechter gebeurd over de grond van de zaak, hoewel er wel al verschillende rechterlijke tussenkomsten zijn geweest. Het dossier lag zes

maanden geleden bij het federaal parket voor het opstellen van de eindvordering. Dat is op de dag van vandaag nog altijd zo.

Dat wil ook zeggen dat dat een aantal beperkingen en moeilijkheden met zich meebrengt die golden tijdens het onderzoek, maar eigenlijk nu nog altijd van kracht zijn, namelijk dat wij, vermits de Hoge Raad geen deel uitmaakt van de rechterlijke macht zelf, erover moeten waken dat de strafprocedure zeker niet doorkruist wordt. Die komt enkel de rechterlijke macht toe. Enkel zij is bevoegd om de feiten die aan de grondslag liggen van het dossier, dus de feiten van seksueel misbruik op minderjarigen en eventueel verzuim, te beoordelen. De Hoge Raad kan daar absoluut zelf geen uitspraak over doen.

Davy Jordens: Mijnheer de voorzitter, ik kom er even tussen met een kleine rechtzetting.

Wij hebben het dossier niet meer verder opgevolgd nadat we ons verslag hebben gepubliceerd. Naar ik vernomen heb is het dossier wel terug overgemaakt aan de onderzoeksrechter met een eindvordering, maar moet de zaak nog worden opgeroepen of is ze al opgeroepen en zal de regeling der rechtspleging voor de raadkamer allicht eerstdaags of binnen een afzienbare tijd doorgaan.

Voor alle duidelijkheid, naar ik vernomen heb, zou het dossier momenteel niet meer bij het federaal parket zijn, maar gesteld worden voor de raadkamer.

Daan Vyverman: Dat verandert op zich uiteraard nog niks aan het feit dat de raadkamer zich nog niet heeft uitgesproken en dat wij momenteel diezelfde voorzichtigheid aan de dag moeten leggen. We mogen dus ook niets onthullen over de inhoud van het strafdossier omwille van het geheim van het onderzoek.

Een bijkomende moeilijkheid die we ondervonden hebben in dit onderzoek, is dat het gaat om een langlopend gerechtelijk onderzoek. Zoals u weet is het in 2010 opgestart. De meest gecontesteerde of de meest actieve periode in het onderzoek speelt zich af tussen 2010 en 2014; dat is 10 tot 14 jaar geleden. Mensen horen en bevragen over wat er destijds gezegd geweest is op een ontmoeting, op een vergadering enzovoort, is gecompliceerd naar waarheidsvinding toe. Wij hebben moeten vaststellen dat sommige mensen zich bepaalde zaken totaal niet meer konden herinneren, of slechts ten dele. Of ze zeiden dat ze zich iets specifiek konden herinneren, maar dat was dan manifest in tegenspraak met de feiten zoals ze in het dossier staan. Er moet dus altijd zeer omzichtig

omgesprongen worden met verklaringen die ver in de tijd teruggaan.

Zoals iedereen, moeten we ons ook hoeden voor wat in de wetenschappelijke literatuur de *hindsight bias* wordt genoemd. Dat betreft het gevaar om bepaalde feiten of beslissingen die zich in het verleden hebben afgespeeld te beoordelen met de kennis die men nu heeft. Men moet zich altijd trachten te verplaatsen in dat verleden en kijken naar welke informatie toen voorhanden was, wanneer men niet de kennis had van hoe iets later zou evolueren. Dat is natuurlijk gemakkelijker gezegd dan gedaan. Het is immers verleidelijk om met de kennis van vandaag een bepaalde interpretatie te geven aan feiten die vroeger zijn gebeurd.

Ik herhaal nog even kort de vragen die we concreet hebben onderzocht.

Allereerst, zijn alle etappes van het onderzoek verlopen volgens de regels van het Wetboek van strafvordering?

Zijn er clandestiene zittingen gehouden? Dat hebben we onderzocht omdat een advocaat van verschillende burgerlijke partijen dat had beweerd, onder andere in het tv-programma *Godvergeten*.

Zijn de belangrijkste stukken uit het in beslag genomen archief van het aartsbisdom op onrechtmatige wijze teruggegeven aan het aartsbisdom of zijn die verdwenen? Dat werd ook verschillende keren beweerd en daarrond bestond onduidelijkheid.

Heeft de katholieke kerk druk uitgeoefend op het gerecht om de procedure te beïnvloeden? Heeft het gerecht onder druk van de katholieke kerk moedwillig de procedure gedwarsboemd? Is er dus sprake van een soort van doofpotoperatie?

De laatste kwestie die we hebben onderzocht, was de lange duur van de strafprocedure.

Wat heeft de Hoge Raad niet gedaan?

Zoals al gezegd, hebben we uiteraard geen onderzoek gevoerd naar de tenlastegelegde feiten van misbruik zelf. Dat komt enkel de rechterlijke orde toe en dat maakt het voorwerp uit van het strafonderzoek. We kunnen dus ook geen uitspraken doen over de opportuniteit en de inhoud van rechterlijke beslissingen. Dat is zo wettelijk bepaald.

We mogen ons niet mengen in de inhoudelijke behandeling van lopende dossiers. Interessant om op te merken, is dat de Hoge Raad tijdens de

eerste 20 jaar van zijn bestaan in het kader van onderzoeken alleen afgesloten dossiers mocht raadplegen. Sinds begin 2020 kunnen we ook lopende gerechtelijke dossiers inkijken. Dat betekent dat we in nog niet veel gevallen onderzoeken hebben gevoerd terwijl het strafdossier nog lopende was.

We mogen dus geen beoordelingen doen die aan de rechtbank toekomen en ook niet als een soort van beroepsrechter fungeren en bepaalde rechterlijke beslissingen als een soort van hof van beroep beoordelen.

De Hoge Raad heeft ook geen tuchtrechtelijke of strafrechtelijke bevoegdheid. Dat moet u in het achterhoofd houden.

Er waren enkele positieve ervaringen die we tijdens het onderzoek hebben ondervonden. De toegang tot het dossier was digitaal, wat een heel grote hulp was. De manier waarop we toegang hebben verkregen, is vlot verlopen. Dat stelde geen probleem. De medewerking met de meeste mensen die we gehoord hebben, verliep heel vlot. Mensen waren bereid om te spreken en waren bereid om vrij te spreken. We hebben in het algemeen niet de indruk dat mensen niet durven spreken. Wanneer we ter informatie voor, tijdens of na een interview vroegen om ons bepaalde documenten te bezorgen, hebben we die meestal ook gekregen.

Iets minder positief is dat we als Hoge Raad niet iedereen altijd gemakkelijk hebben kunnen traceren. Dat gebeurde vaak via een omweg. U zult zien dat daarom ook een aanbeveling is geformuleerd om ons rechtstreeks toegang tot het Rijksregister te geven opdat we mensen gemakkelijker zouden kunnen uitnodigen.

We hebben gemerkt dat een heel kleine minderheid niet is ingegaan op een uitnodiging om door de Hoge Raad gehoord te worden.

Een bepaald type van documenten hebben we uiteindelijk niet volledig kunnen verkrijgen, met name die befaamde werkkaften of reservefardes van het dossier die zich bevonden bij de procureur des Konings, de procureur-generaal en de federaal procureur van Brussel. Dat komt omdat op het niveau van het parket eerste aanleg, dus de procureur des Konings, die fardes al waren vernietigd, zoals voorgeschreven door het archiveringsbeleid, aangezien het een oud dossier van 10 jaar na datum betrof. Wat de procureur-generaal en de federaal procureur betreft, was men van oordeel dat bepaalde stukken behoorden tot de briefwisseling en het mailverkeer binnen het korps of het openbaar ministerie en dus

vertrouwelijk waren. Om die redenen heeft men ons die stukken niet kunnen bezorgen, maar ik heb begrepen dat het Parlement die ondertussen wel heeft gekregen.

Ik sluit mijn betoog af. Operatie Kelk was en is nog steeds een publiek bekend begrip over een heel gevoelig onderwerp: seksueel misbruik bij minderjarigen. Die operatie heeft heel wat belangstelling gekregen van bij de opstart van het onderzoek: u herinnert zich de archiefdozen die door het raam vlogen waarvan camerabeelden de wereld rondgingen; ook de lange duur van het onderzoek spreekt sommigen tot de verbeelding en de verklaringen die sommige partijen in de media hebben gedaan, en niet in het minst de recente documentaire *Godvergeten*.

Er hing een waas van geheimzinnigheid rond Operatie kelk en de betrokken dossiers. Daarom vonden we het als Hoge Raad belangrijk om feiten van fictie te onderscheiden. We hebben dan ook een vrij uitgebreid rapport opgesteld waarin veel informatie staat over wat in het dossier is gebeurd, net om die transparantie te bieden.

Davy Jordens: Ik zal het verloop van de procedure toelichten. We hebben een half jaar geleden al een zeer uitgebreide toelichting verschaft en we vrezden een aantal leden van de onderzoekscommissie die toen aanwezig waren te vervelen. Aangezien u een kopie van ons verslag werd bezorgd, gaan we ervan uit dat u daarvan al kennis hebt genomen.

Ik wil benadrukken dat dat verslag niet werd opgesteld door één of enkele individuen. We hebben ons werk ter harte genomen en het onderzoek in eer en geweten gevoerd. De werkgroep was samengesteld uit negen leden, zowel magistraten als niet-magistraten, van de Hoge Raad voor de Justitie. Bij het samenstellen werd rekening gehouden met een correcte verdeling tussen Nederlands- en Franstaligen.

De werkgroep stelde een ontwerpverslag op dat, overeenkomstig de wet, naar de verenigde advies- en onderzoekscommissie werd gestuurd. In die commissie, die veel ruimer is, werd dat verslag nog eens omstandig besproken. Er werd over elk woord in dat verslag nagedacht. Dat verslag is uiteraard een compromis van de verschillende meningen binnen de Hoge Raad. Na de goedkeuring door de VAOC werd het verslag verzonden naar de nog ruimere algemene vergadering, waar eventueel nog aanpassingen konden gebeuren op vraag van leden van de Hoge Raad die geen lid zijn van de VAOC.

Dit verslag is als een collectief verslag tot stand

gekomen. We zijn hier vandaag present als vertegenwoordigers van de Hoge Raad. Ik wil nogmaals benadrukken dat dit verslag geen werkstuk is van de heer Vyverman alleen, van mevrouw Melotte alleen of van mij alleen. Het is een collectief verslag.

Ik zal nu de chronologie van het dossier Kelk schetsen, maar ik zal dat niet uitgebreid doen, aangezien ik er dus van uitga dat u al van het dossier hebt kennisgenomen.

Het begon met de heer Devillé, die contact opnam met Peter De Waele, een speurder van de federale politie van Brussel, om hem te melden dat hij in het bezit was van een aantal dossiers waarvan hij meende dat het nuttig was om die aan Justitie te overhandigen. De heer Devillé vroeg wel nog even bedenktijd, omdat hij aan de betrokken personen nog geen toestemming had kunnen vragen om hun dossiers aan Justitie te overhandigen. De heer De Waele nam daarop contact op met de leidinggevende substituuat van de zedenafdeling van het parket van Brussel, waarna het parket besliste om de heer Devillé te horen en een proces-verbaal op te stellen. De heer Devillé had in zijn contact met de politie ook aangegeven dat mevrouw Halsberghe bereid was om de dossiers waarvan zij titularis was ingevolge de commissie-Halsberghe aan het gerecht over te dragen. Daarom vroeg de parketmagistraat aan de federale politie om ook mevrouw Halsberghe te horen. Beiden werden gehoord. Vervolgens werd een aanvankelijk proces-verbaal opgesteld. De heer Devillé had in tussentijd van een aantal slachtoffers de toelating gekregen om de stukken te overhandigen. De stukken waarvoor hij geen toestemming had gekregen, werden in opdracht van het parket in beslag genomen. De heer Devillé ontving twee dagen later wel een kopie van die dossiers.

Mevrouw Halsberghe verklaarde tijdens haar verhoor, in het kader van een ander proces-verbaal, bereid te zijn haar medewerking te verlenen en een lijst van haar dossiers te bezorgen. Zij gaf echter aan die dossiers al te hebben neergelegd bij het Rijksarchief. Toen men later opnieuw bij mevrouw Halsberghe aanklopte, zei ze zich toch niet zo goed te voelen bij het overhandigen van de dossiers, gelet op de vertrouwelijkheid ervan, en ze vroeg zich af of ze wel bevoegd was om de dossiers te overhandigen. Die overweging werd gecommuniceerd aan de leidinggevende magistraat van de zedenafdeling van het parket. Die laatste had intussen een van haar ondergeschikten als substituuat aangeduid om titularis te zijn van het dossier betreffende het seksueel misbruik binnen de kerk. Er werd vervolgens beslist dat het opportuun was een

onderzoeksrechter te vatten voor een huiszoeking bij het Rijksarchief om de dossiers van mevrouw Halsberghe in beslag te nemen. De dossiers van de heer Devillé waren immers al in het bezit van de federale politie.

Aangezien het parket zelf geen huiszoekingsbevel kan laten uitvoeren, werd de onderzoeksrechter in Brussel gevat. Dat was de finaliteit van het parket op dat ogenblik. De onderzoeksrechter schoot zeer snel in actie. Hij werd dezelfde dag geconvoceerd op het bureau van de procureur des Konings zelf, die leiding geeft aan het volledige parket, dus niet bij de leidinggevende van de sectie zeden. De procureur des Konings gaf hem toelichting over wat er te doen stond in het dossier.

Uit ons onderzoek is gebleken dat de onderzoeksrechter van mening was dat zijn saisine, dus wat hem gevraagd werd te doen of onderzoeken, zich uitstreckte naar een veel ruimere bevoegdheid, namelijk het onderzoeken van alle feiten van misbruik binnen de kerk. De onderzoeksrechter vaardigde een huiszoekingbevel af voor de inbeslagname van de stukken van mevrouw Halsberghe bij het Rijksarchief. De huiszoeking en inbeslagname vonden de dag nadien probleemloos plaats met de medewerking van de rijksarchivaris.

De discussies onstonden echter enkele dagen later, op het moment dat de onderzoeksrechter besliste om huiszoekingen te organiseren op het aartsbischoppelijk paleis in Mechelen en in de privéwoning en het bureau van kardinaal Danneels. Er waren ook huiszoekingen in Leuven bij de commissie-Adriaenssens, die ondertussen aan haar werkzaamheden was begonnen en waar heel veel dossiers waren toegekomen.

Voorafgaand aan die huiszoekingen werd het parket-generaal niet in kennis gesteld door de procureur over het feit dat er in Mechelen een aantal huiszoekingen zouden gebeuren. We hebben in ons verslag vermeld dat we het bijzonder vonden dat men niet terugkoppelde naar zijn hiërarchische meerdere in een dergelijke delicate aangelegenheid. Dat werd door het parket eigenlijk allemaal binnenskamers gehouden. Alleen de onderzoeksrechter en de procureur des Konings in eerste aanleg waren op dat moment op de hoogte.

De federale procureur werd er wel zijdelings bij betrokken. De onderzoeksrechter had hem immers gevraagd om een embargo af te kondigen om te verhinderen dat het dossier zou uitlekken en dat politiemensen die niet bij het dossier betrokken waren, toegang zouden kunnen nemen tot de processen-verbaal. Het is de bevoegdheid van de federale procureur om dat al dan niet goed te

keuren. In dat kader werd de federale procureur dus wel zijdelings op de hoogte gebracht van het feit dat er iets stond te gebeuren. Uit zijn relaas bleek echter dat hij niet op de hoogte was van waar die huiszoekingen precies zouden plaatshebben.

De dag voor de huiszoekingen was er wel een vergadering op het bureau van de procureur des Konings, waar de federale procureur de procureur des Konings erop attent maakte dat er recent door de minister van Justitie een perscommuniqué was uitgestuurd over feiten van seksueel misbruik in de kerk. Daarin stond dat het College van procureurs-generaal een tweetal weken voordien afspraken had gemaakt met de commissie-Adriaenssens rond de te volgen werkwijze indien men in de commissie kennis kreeg van strafbare feiten. Daaraan werd dus een zekere ruchtbaarheid gegeven door de persberichtgeving van de minister van Justitie. De federale procureur wees de procureur des Konings daar dus nog eens op, maar blijkbaar was de procureur des Konings daarvan toch niet op de hoogte.

De onderzoeksrechter was ondertussen wel al gevat. Een onderzoeksrechter is echter uiteraard niet gebonden door richtlijnen van het College van procureurs-generaal, noch door richtlijnen van de federale procureur of wie dan ook. Een onderzoeksrechter moet immers in eer en geweten, onafhankelijk en onpartijdig zijn onderzoek voeren.

De huiszoekingen vonden de volgende dag plaats in Mechelen. Die dag vond er op het aartsbischoppelijk paleis net een bisschoppenconferentie plaats. Dat bracht natuurlijk een zeker animositeit teweeg. De onderzoeksrechter gaf immers de opdracht dat alle bisschoppen hun gsm moesten afgeven en moesten verzamelen in de inkomhal.

Men was eigenlijk ook van plan een huiszoeking te doen in de woning van de heer Danneels. Het domicilie van de heer Danneels stond echter nog steeds op het adres van het aartsbischoppelijk paleis. Hij was recent verhuisd, maar dat stond nog niet zo in het Rijksregister. Men vond de privévertrekken van de heer Danneels dus niet, want hij woonde ergens anders.

De onderzoeksrechter is echter eigenlijk een soort wandelend huiszoekingsbevel; hij begaf hij zich dan ook naar de woning van de heer Danneels. Die huiszoeking werd in beeld gebracht door een cameraploeg. Ons onderzoek heeft niet kunnen vaststellen dat er moedwillig een perslek had plaatsgevonden. De cameraploeg was daar eerder toevallig aanwezig. Het ging om een ploeg van een regionale zender, die net een interview aan het

afnemen was met professor Torfs. Die laatste had graag een mooie achtergrond voor zijn interview. Op dat moment zag men echter de dozen buitenvliegen en zag men de vrachtwagen voor de deur. De regionale ploeg verwittigde daarop de nationale pers en toen gingen de poppen natuurlijk aan het dansen.

Ik zal nu vertellen waarom die dozen uit het raam vlogen.

Men was 's ochtends gestart met de huiszoeking op het aartsbisschoppelijk paleis en vroeg naar de dossiers rond misbruik in de kerk. Iedereen viel evenwel uit de lucht: niemand wist waarover het ging. Men vroeg wat er juist bedoeld en gezocht werd. De onderzoeksrechter kon dus niet anders dan aan zijn speurders te vragen om de huiszoeking aan te vatten en op zoek te gaan naar alles wat nuttig kon zijn. Pas in de loop van de namiddag stootte men op de zolderverdieping op een archief van ettelijke honderden kartonnen dozen waarop soms opschriften stonden en soms niet. Men vroeg zich op dat moment af wat daarmee moest gebeuren. De zoeking was al vergesloopt – het was al namiddag – het was dus onmogelijk om in een korte tijdspanne na te kijken wat er in al die dozen zat en of dat wel of niet relevant was voor het onderzoek waarmee de onderzoeksrechter gelast was. De onderzoeksrechter besliste daarop om alle dozen mee te nemen en op het bureau van de politie na te kijken wat wel en wat niet relevant was. Wat niet relevant was, kon dan achteraf teruggegeven worden. Zo gebeurde het ook: men begon die dozen allemaal via de trap en de binnenkoer van dat paleis naar buiten te dragen. Dat duurde natuurlijk heel lang. Daarom vroeg de politie aan de onderzoeksrechter of hij ermee akkoord ging om de dozen gewoon uit het raam te gooien. Dat resulteerde in het pijnlijke beeld dat te zien was op het avondjournaal, waarbij men schijnbaar respectloos met die dozen omging. Van die dozen was op dat moment ook niet geweten of ze wel of niet relevant waren, zoals ik al zei.

Wat ook bijzonder is, is dat wanneer de onderzoeksrechter zelf ter plaatse gaat, de wet voorschrijft dat hij zich laat vergezellen door een vertegenwoordiger van het parket, namelijk de procureur des Konings. Hier is dat ook gebeurd, zij het niet door de substituut die het initiële onderzoek had gevorderd, degene dus die de groene vordering genomen had, het document waarop staat: "Onderzoeksrechter, gelieve een onderzoek te voeren." Het was niet die substituut wiens handtekening eronder stond die aanwezig was bij die huiszoeking. Schijnbaar werd die ook een beetje verrast door de vraag van de onderzoeksrechter om hem te vergezellen naar

Mechelen. Dat was initieel niet de bedoeling van die substituut, die voelde zich daar niet comfortabel bij. Uiteindelijk was het een eerste substituut van de procureur des Konings, aangeduid door de procureur zelf – de procureur was op dat ogenblik verhinderd wegens medische of familiale redenen, denk ik –, die de onderzoeksrechter vergezelde tijdens die huiszoeking. Op geen enkel ogenblik werd door die eerste substituut gezegd tegen de onderzoeksrechter dat wat hij daar aan het doen was, te ver ging en niet tot zijn saisine behoorde. Integendeel, dat werd helemaal niet gezegd en er werd geen enkele opmerking over gemaakt. We kunnen daaruit afleiden dat volgens de aanwezige eerste substituut de onderzoeksrechter op dat ogenblik wel degelijk handelde binnen zijn saisine.

Er ontstond natuurlijk heel wat animositeit door wat er in de media te zien was. We hebben dat ook beschreven in ons verslag. Onder andere de minister van Justitie werd gecontacteerd. Er ontstonden mogelijk ook diplomatieke problemen met het Vaticaan omdat er briefwisseling die mogelijk gedekt is door het diplomatiek geheim in beslag zou zijn genomen. Daar maakte men zich ook zorgen om.

De procureur-generaal was ook niet op de hoogte. Die moest dat ook allemaal vaststellen op de camerabeelden. Hij vroeg aan de procureur des Konings wat daar allemaal aan de hand was. Hij zag immers die huiszoeking gebeuren, terwijl hij van niets wist en het land in rep en roer stond.

De dag nadien werd er ook een uitbreidende vordering genomen waarbij de onderzoeksrechter schriftelijk gevat werd met een onderzoek naar schuldig verzuim. Het eerste moment van de vating van het onderzoek behelsde eigenlijk het proces-verbaal van het verhoor van mevrouw Halsberghe en een navolgend pv daarbij, dat bij de initiële vordering van de onderzoeksrechter gestoken was door de parketmagistraat. De dag na de huiszoeking stak men het proces-verbaal van het verhoor van de heer Devillé in het onderzoek, met ook nog een navolgend pv daaraan. Dat stak men in het onderzoek, met de kwalificatie schuldig verzuim.

In het onderzoek dat wij hebben gevoerd is uit niets gebleken dat de onderzoeksrechter al daags voordien gevat was met het schuldig verzuim. Dat kan: in principe kan men een onderzoeksrechter ook mondeling vorderen, dat hoeft niet altijd onmiddellijk schriftelijk te gebeuren. Het moet dan weliswaar achteraf schriftelijk bevestigd worden. Maar hier is het zo dat we op geen enkel ogenblik aanwijzingen hebben gehad dat de onderzoeksrechter al de dag van de huiszoekingen gevat was met schuldig verzuim.

Het was natuurlijk een beslissing van het parket om die uitbreidende vordering te nemen, maar er bestaat wat discussie over omdat de betrokken magistraat die de uitbreidende vordering had ondertekend, zei dat ze dat deed op vraag van de onderzoeksrechter zelf, terwijl de onderzoeksrechter zei dat hij daar helemaal niet om gevraagd had. Daar bestaat dus wat onduidelijkheid over.

Bij sommige mensen die we hebben gehoord creëerde dat in ieder geval de perceptie dat men met die uitbreidende vordering daags na de huiszoeken eigenlijk een beetje wilde rechtekken wat de dag voordien gebeurd was. Of dat zo is of niet, laten we in het midden, maar daar ontstond dus al een eerste discussie, om het zo te zeggen: heeft men al dan niet nattigheid gevoeld omdat de onderzoeksrechter misschien te ver was gegaan en heeft men dat proberen recht te trekken op die manier, al dan niet op initiatief van de onderzoeksrechter zelf?

Er kwam dan natuurlijk heel wat protest van de kerkelijke overheid omdat er veel zaken in beslag werden genomen waar ze niet mee akkoord gingen. Er werd een advocaat aangesteld, namelijk meester Keuleneer, die ook met naam genoemd werd in het verslag.

Hij nam eerst informeel contact op met de onderzoeksrechter met de vraag om een aantal zaken terug te geven, onder andere de computers die in beslag werden genomen en die nodig waren voor de loonadministratie van de geestelijken, zodat de wedden van die mensen tijdig zouden kunnen worden uitbetaald enzovoort. Hij vroeg ook de dozen terug die in beslag werden genomen.

Het was uiteindelijk al tijdens het gerechtelijk verlof – als ik me niet vergis op 15 juli – dat de advocaat van de kerk een officieel verzoek formuleerde tot vrijgave van een aantal stukken. De onderzoeksrechter heeft 15 dagen de tijd om daarover te oordelen. Wij noemen dat een verzoekschrift artikel 61^{quater} van het Wetboek van strafvordering: een verzoekschrift tot opheffing van het beslag. De onderzoeksrechter deed dat uiteindelijk ook op 30 juli, maar hij nam de beslissing om die stukken niet terug te geven. Enkele dagen later tekende meester Keuleneer daartegen beroep aan. Op zich is dat een normale procedure. Wanneer iemand niet akkoord gaat met een beslissing van een onderzoeksrechter, kan die in een aantal gevallen hoger beroep aantekenen bij de KI (*kamer van inbeschuldigingstelling*), zoals ook hier het geval is. Vervolgens is het aan de KI om te oordelen of de onderzoeksrechter al dan niet gelijk heeft en of de stukken moeten worden

teruggegeven. Dat was dus één traject dat begon te lopen bij de KI.

Er was nog een tweede traject. Het kan nuttig zijn voor de nieuwe Parlementsleden om die trajecten goed te onderscheiden. Zoals ik al heb gezegd, viel de procureur-generaal ook uit de lucht. Via dienstbrieven vroeg die inlichtingen op bij het parket eerste aanleg. Dat zijn niet zomaar vrijblijvende verzoekjes van het parket-generaal. Lang geleden ben ik ook nog parketmagistraat geweest en men heeft me altijd geleerd: eerst de aangehoudene, dan de procureur-generaal en dan al de rest. Als de procureur-generaal dus iets vraagt, is dat zeer dringend. In Brussel wordt dat een *dépêche PG* genoemd. De procureur-generaal vroeg via een kantschrift officieel aan de procureur des Konings om hem nuttige inlichtingen te verstrekken omtrent het onderzoek dat werd gevoerd door de onderzoeksrechter. Er volgden een heel aantal *dépêches PG*, want de substituut die een initiële vordering had ondertekend, werd naar wat we hebben begrepen een beetje overstelpt door die vragen. De substituut moest bijna elke dag antwoorden formuleren.

Begin juli vroeg het parket-generaal via het parket eerste aanleg om het dossier zelf te mogen inkijken. Het dossier werd dus opgevraagd bij de onderzoeksrechter. Die gaf het dossier aan de procureur en het werd daarna doorgestuurd naar de procureur-generaal die het dossier zou bestuderen. We hebben dat beschreven in ons verslag. Blijkbaar stelde de procureur-generaal een multiconfessioneel team samen met een aantal leden van zijn parket-generaal: advocaten-generaal, substituten en procureurs-generaal, die samen moesten nadenken over de rechtsgeldigheid van een aantal uitgevoerde onderzoekshandelingen.

Zoals in de wet is bepaald, heeft de procureur-generaal het recht om eventueel de KI te vatten, indien hij meent dat er onwettigheden hebben plaatsgevonden. Dat kan zeer nuttig zijn, wanneer er bijvoorbeeld bij het begin van een onderzoek discussie is over iets, want zo komt er duidelijkheid. Wanneer de KI oordeelt dat de stukken in het dossier moeten blijven, is het uitgeklaard. Wanneer de KI daarentegen meent dat de stukken uit het dossier moeten, dan is het ook uitgeklaard. Dan kan het onderzoek voortgaan op basis van wat wel wettelijk in het dossier zit. Allicht met die bedoeling werd de KI door de procureur-generaal gevat. Dat gaf aanleiding tot een tweede procedure voor de KI.

Op dat moment waren er dus twee sporen hangend voor de KI.

Ik start met dat laatste aspect. De procureur-generaal, of zijn multiconfessioneel team, was blijkbaar van oordeel dat enkele zaken in dat dossier niet rechtsgeldig in beslag werden genomen. De onderzoeksrechter zou zijn saisine te buiten zijn gegaan. Het gaat dan specifiek over de huiszoeken in Leuven bij de commissie-Adriaenssens en nog een aantal zaken waarnaar ik al heb verwezen. Het ging onder andere om de dossiers Devillé, die werden afgegeven zonder het uitdrukkelijke akkoord van de benadeelden en de slachtoffers. Ook in het licht van het diplomatieke geheim van de correspondentie met de nuntiatur, de pauselijke vertegenwoordiging in ons land, was het parket-generaal van oordeel dat stukken in dat kader niet rechtsgeldig in beslag werden genomen.

Het overige, ook dat archief op die zolder, was volgens het parket-generaal op dat ogenblik probleemloos. Daar was niets mee aan de hand. Men vroeg alleszins niet aan de KI om die inbeslagname nietig te verklaren en de stukken te laten teruggeven.

De KI, in zijn vakantiesamenstelling – we waren dan al begin augustus –, nam de zaak in beraad. Er dook een probleem op. Meester Van Steenbrugge had zich ondertussen namens een aantal slachtoffers burgerlijke partij gesteld. Hij had in de pers vernomen dat er een zitting in de KI zou doorgaan in verband met de inbeslagnames en hij was zeer verbouwereerd, want hij had geen oproeping gekregen. Met man en macht probeerde hij letterlijk en figuurlijk toegang te krijgen tot die zitting van de KI. Hij schreef brieven naar het parket-generaal, naar de griffie van de KI en zelfs naar de minister van Justitie, als ik me niet vergis. Op de dag van de zitting meldde hij zich effectief aan bij de zittingszaal van de KI, maar de voorzitter van de KI besliste om hem geen toegang te verlenen tot de zittingszaal. De debatten werden buiten de aanwezigheid van meester Van Steenbrugge gevoerd. Hij was daarover zeer verontrust. Hij was dus niet op de hoogte van wat daar werd gezegd, onder meer van wat het standpunt was van het parket-generaal.

Er werd wel een discussie gevoerd buiten de aanwezigheid van de burgerlijke partijen tussen de voorzitter van de KI en zijn bijzitters, en de procureur-generaal of de vertegenwoordiger van het parket-generaal, over de kwestie of de burgerlijke partijen al dan niet toegelaten hadden moeten worden. Dat staat ook vermeld in het arrest van de KI. Maar men hoorde die partijen eigenlijk niet; men besliste boven hun hoofden dat hun aanwezigheid niet was vereist.

Uiteindelijk besliste de KI ook om in te gaan op de vordering van het parket-generaal, dat meende dat

een aantal welbepaalde onderzoekshandelingen nietig zijn. Meester Vansteenbrugge stelde een eerste maal een cassatieberoep in tegen dat arrest van de KI. Hij meende immers dat de burgerlijke partijen opgeroepen hadden moeten worden aangezien het een wettigheidscontrole betrof, waarvoor de wet voorziet in het horen van alle partijen. De burgerlijke partijen hadden dus ook gehoord moeten worden en niet alleen de procureur-generaal die de vordering instelt, en eventueel ook in verdenkinggestelden, voor zover die er waren. Het Hof van Cassatie heeft nadien om die redenen het arrest dan ook vernietigd.

Ik kom nu even terug op het andere spoor. Meester Keuleneer diende een verzoekschrift in tot opheffing van het beslag, maar dat werd afgewezen. Vervolgens ging hij in beroep tegen die beslissing en ook die kwestie werd aanhangig gemaakt bij de KI. Dat was een week later en de KI had nog dezelfde samenstelling en voorzitter. De zaak werd uitgesteld naar begin september.

We hebben vastgesteld dat het parket-generaal, dat op de hoogte was van de hangende beroepsprocedure bij de KI volgens artikel 61^{quater} Sv., ook een vordering nam die het aanhechte aan die beroepsprocedure, als een jas aan een kapstok. De procureur-generaal nam dus ook een vordering, die op zich niet rechtstreeks te maken had met artikel 61^{quater} Sv., maar wel opnieuw met een wettigheidscontrole. Er werd dus gevraagd om bepaalde onderzoekshandelingen nietig te verklaren. Die vordering van het parket-generaal werd ondertekend door een andere magistraat van het parket-generaal.

Uit ons onderzoek kwam ook naar voren dat in de voorafgaande periode een ontmoeting zou hebben plaatsgevonden tussen een aantal leden van het parket-generaal en meester Keuleneer, de raadsman van de kerk. We weten niet wat daar gezegd werd, maar we stellen vast dat het parket-generaal korte tijd later zijn vordering aanhechte aan het beroep 61^{quater}. Daarin ging het veel verder dan de eerste vordering van het parket-generaal. Het multiconfessioneel team stelde in die eerste vordering immers dat een beperkt aantal zaken nietig waren. In de tweede vordering ging het parket-generaal veel verder en stelde het dat de huiszoeken in Mechelen in hun geheel niet rechtsgeldig waren en nietig verklaard moesten worden, waardoor de inbeslaggenomen stukken teruggeven moesten worden.

De zaak werd in september in beraad genomen en een week later volgde een arrest. Ook deze keer werden de burgerlijke partijen niet opgeroepen. Nochtans was het beroep door de vordering van het parket-generaal niet meer louter een beroep

61^{quater}, maar een wettigheidscontrole. Meester Van Steenbrugge stelde ook tegen dat arrest een cassatieberoep in, waarna ook dat arrest van de KI om die reden vernietigd werd. De KI ging ook in op de vordering van het parket-generaal en stelde dat andere handelingen inderdaad ook nietig waren. Dat verschilde inhoudelijk van wat de KI in augustus al had vastgesteld.

Als het Hof van Cassatie een arrest van de KI vernietigt, moet een anders samengestelde KI de zaak herbekijken en wordt de zaak teruggestuurd. Dezelfde magistraten mogen er dan niet over oordelen. De argumenten gingen wat over en weer. Volgens het eerste arrest van de KI waren de huiszoekingen wel rechtsgeldig verlopen. De raadsheer van de kerk stelde tegen dat arrest een cassatieberoep in. Die beslissing werd dan ook weer vernietigd om procedurerechten. U kunt het volledige verloop terugvinden in ons verslag.

In 2012 viel de definitieve beslissing over het beroep van meester Keuleneer strekkende tot opheffing van het beslag overeenkomstig artikel 61^{quater} Sv. Het cassatieberoep dat tegen het arrest van de KI van 2012 werd ingesteld, werd uiteindelijk door het Hof van Cassatie afgewezen, en dat arrest werd conform verklaard. De KI ging redelijk ver in dat arrest en stelde dat de onderzoeksrechter moedwillig buiten zijn saisine was getreden en dat daarom de huiszoekingen vernietigd moesten worden. De KI besliste echter om de inbeslaggenomen stukken op de griffie te laten neerleggen. Het verzoek van meester Keuleneer om die stukken terug te krijgen, werd in dat arrest afgewezen. Dat staat er letterlijk in.

Dat was echter niet het einde van de rit, want enige tijd later, begin 2014, legde meester Keuleneer, de advocaat van de kerk, opnieuw een verzoekschrift tot wettigheidscontrole neer, ditmaal rechtstreeks bij de KI en niet bij de onderzoeksrechter. Niet alleen de procureur-generaal kan dat doen, maar ook de betrokken partijen kunnen dat, weliswaar pas na verloop van een jaar onderzoek. Meester Keulenaar wees erop dat het genummerd KB van 1936 met betrekking tot de bewaring van overtuigingsstukken ter griffie, dat kracht van wet heeft, intussen gewijzigd was. Hij meende dat op basis van die wetswijziging die stukken nu wel moesten worden teruggegeven. De KI behandelde die zaak in 2014 en besliste dat de stukken inderdaad teruggegeven moesten worden. Ook in deze zaak werden de advocaten van de burgerlijke partijen niet opgeroepen. Meester Van Steenbrugge was naar eigen zeggen niet op de hoogte daarvan en verklaarde pas jaren later, in 2018 of 2019, bij een inzage ter griffie te hebben vastgesteld dat die stukken weg waren en werden teruggegeven.

De KI besliste dus dat de stukken moesten worden teruggegeven aan de partijen bij wie ze in beslag waren genomen.

Ik moet daarbij de kanttekening maken dat magistraat X, die de KI voorzات ten tijde van de eerste twee arresten van augustus en september 2010, op dat moment opnieuw de KI voorzات. Waarom is dat eventueel problematisch? Intussen had een procedure voor de KI plaatsgevonden waarbij meester Van Steenbrugge aanwezig was en verklaarde niet akkoord te gaan dat magistraat X die KI zou voorzaten. Magistraat X had in 2010 immers twee arresten gevelde als voorzitter van die KI, die vernietigd werden. Hij was dus van oordeel dat deze magistraat niet meer kon zetelen en legde een verzoek tot wraking neer. Een magistraat heeft dan twee opties: hij kan erin berusten, of hij kan het dossier blijven behandelen indien hij meent dat hij zichzelf niets te verwijten heeft. In dat laatste geval is het dan aan de burgerlijke kamer van het hof van beroep om te oordelen of die magistraat al dan niet nog verder kan.

In deze zaak besliste magistraat X echter om zich terug te trekken. Hij legde zich dus impliciet neer bij dat verzoek tot wraking. Daarin schuilt voor de Hoge Raad toch een probleem. Iemand had zich immers voordien teruggetrokken als gevolg van een wrakingsverzoek dat effectief neerlag op de griffie. Die magistraat had zijn antwoord op dat verzoek tot wraking schriftelijk geformuleerd, maar in 2014 zetelde hij echter opnieuw in dezelfde zaak. Daarbij hebben wij ook onze bedenkingen geformuleerd. Die staan ook uitgebreid in ons verslag.

Ik wil hierbij ook nog een tweede kanttekening maken. Het dossier was ondertussen gefederaliseerd. U kent de structuur van het parket. Ik heb u daarnet heel het verhaal verteld van het parket van eerste aanleg dat het parket-generaal niet op de hoogte had gesteld en de *dépêches DG* die over een weer vlogen. Op een bepaald ogenblik werd beslist om het dossier te onttrekken aan het lokale parket en naar het federaal parket over te hevelen. Het federaal parket is voor alle duidelijkheid geen hiërarchische meerdere van het parket van eerste aanleg. Het is een entiteit naast het parket van eerste aanleg en het parket-generaal. De procureur-generaal heeft ook geen hiërarchie over de federale procureur. Het College van procureurs-generaal heeft wel hiërarchie over de federale procureur. De federale procureur nam dat onderzoek dus op een bepaald moment langs de zijde van het parket over, terwijl de onderzoeksrechter zijn onderzoek voortzette.

Toen de zaak in 2014 werd behandeld, was er geen parketmagistraat in eerste aanleg of parket-generaal meer bij betrokken. Er was wel een federale magistraat bij betrokken. De federale magistraat was dus aanwezig op de zitting van magistraat X over de vraag van meester Keuleneer om dat arrest van 2012 opnieuw te interpreteren en de stukken terug te geven. Diezelfde parketmagistraat zat ook in die zitting op het moment dat magistraat X gewraakt werd. Ook daar viel de frank dus niet, als ik dat zo mag uitdrukken. Men was zich daarvan dus niet bewust. Dat is allemaal menselijk, want het is ook een enorm complex dossier. Magistraten behandelen ook heel veel dossiers tegelijk, maar men was zich blijkbaar niet bewust van het feit dat het federaal pakket daar misschien had kunnen opstaan om te zeggen dat er volgens hen een probleem was.

Het federaal pakket nam ook een andere vordering dan het standpunt van meester Keuleneer. De KI volgde dat echter niet. Het federaal parket kon in theorie een cassatieberoep instellen, maar in dit geval beslisten ze om dat niet te doen. Men besliste eigenlijk dezelfde dag dat het arrest werd geveld om over te gaan tot uitvoering. Men stuurde dus de nodige kantschriften, onder andere naar de onderzoeksrechter, maar ook naar de hoofdgriffier, die verantwoordelijk was voor de bewaring van de overtuigingsstukken. Bij hem lagen dus op dat moment al die dozen. Men vroeg onder andere de wettelijke procedures te volgen inzake de teruggave die door de KI werd bevolen. Ook daarover hebben we een aantal opmerkingen geformuleerd.

Ik ga wat verder in mijn toelichting, want ik denk dat ik al heel veel heb vermeld. Een van de onderzoeksvragen was ook of er clandestiene zittingen werden gehouden of zittingen die door de burgerlijke partijen – in het bijzonder door meester Van Steenbrugge – als clandestien werden beschouwd.

We hebben duidelijk gemaakt dat er geen clandestiene zitting waren. Er was niets dat ergens in een kelderverdieping van een gerechtsgebouw, achter een gesloten deur of in een hoekje heeft plaatsgevonden. Alles had plaats in de normale zittingszaal. We kunnen wel vaststellen dat een aantal zittingen van de KI, in het bijzonder de zittingen van augustus en september 2010, achteraf door het Hof van Cassatie vernietigd werden. Dat is een vaststelling. We kunnen ook vaststellen dat op de zitting van 2014, waarbij weliswaar geen cassatieberoep aanhangig was, geen burgerlijke partijen opgeroepen werden. Zij waren daarop niet aanwezig. Tot zover het verhaal van de clandestiene zittingen.

We hebben ook onderzocht of er al dan niet druk is uitgeoefend door de kerk op actoren van justitie of omgekeerd, dat actoren van justitie onder invloed van de kerk bepaalde beslissingen in het voordeel van de kerk zouden hebben genomen. Het is uiteraard evident dat niemand ons dat komt zeggen. Niemand komt zeggen dat hij of zij onder druk gezet werd. We hebben wel een aantal vaststellingen moeten doen die we als bevreemdend hebben beschouwd. We zijn echter beperkt in onze mogelijkheden. Zoals mijn collega al zei, zijn wij geen onderzoeksrechters. Ik ben wel onderzoeksrechter in Limburg, maar ik ben dat niet in mijn hoedanigheid als lid van de Hoge Raad.

U als parlementaire onderzoekscommissie kunt, indien u dat wenst, de bevoegdheden van een onderzoeksrechter uitoefenen. U kunt huiszoekingen laten plaatsvinden, documenten in beslag nemen en telefoons tappen. U kunt bij wijze van spreken een heel onderzoek voeren waarbij u strafrechtelijke bevoegdheden uitoefent die aan een onderzoeksrechter toekomen. Wij als Hoge Raad voor de Justitie hebben die bevoegdheden niet. Wij kunnen enkel iets vriendelijk vragen, bijvoorbeeld of we die werkkaften mogen inzien. Indien men ons echter zegt dat we ze niet krijgen, eindigt het voor ons. We hebben niet de bevoegdheid om ze dan mordicus of manu militari in beslag te nemen.

We hebben daar dus gedeeltelijk nul op het rekest gekregen. De werkfarden bij het parket eerste aanleg waar die *dépêches PG* zouden moeten inzitten, waren al vernietigd. De procureur des Konings, die toen waarnemend was, heeft ons meegedeeld dat conform het archiveringsbeleid fardes na 10 jaar worden vernietigd. Omdat het dossier gefederaliseerd was, had de procureur des Konings eigenlijk geen bevoegdheid meer. Wat hem betrof, was dat dus een afgesloten onderzoek. Men heeft nog eens nagekeken in het archief zelf of ze wel effectief vernietigd waren, maar de waarnemend procureur heeft ons bevestigd tijdens ons onderzoek dat die wel degelijk vernietigd zouden zijn.

We kunnen die *dépêches PG* eventueel wel nog terugvinden in de administratieve farden van het parket-generaal. Men heeft daarover echter gezegd dat dat interne briefwisseling is, die eigen is aan het parket. Het zou de werking van het parket te zeer verhinderen indien men in de toekomst rekening moet houden met mogelijke inbeslagnames en niet meer vrijuit als parketmagistraten onderling kan communiceren. Om die reden heeft men gemeend dat men ons die stukken niet moest geven, omdat die strikt genomen ook geen deel uitmaken van het strafdossier. We kunnen wel strafdossiers

opvragen of gerechtelijke dossiers in het algemeen, maar administratieve farden maken daarvan volgens het parket geen deel uit.

Ik heb vernomen dat u die administratieve farden wel hebt opgevraagd, maar uiteraard is het voor ons niet duidelijk of dat zo is en wat eventueel daar de inhoud daarvan is. We kunnen dus niet nakijken of de inhoud overeenstemt met eventuele registers van briefwisseling die er misschien zijn. Dat is eventueel aan het Parlement om dat te onderzoeken, maar dus niet aan ons.

Is er dus beïnvloeding geweest? Ik heb u ook al gesproken over die ontmoeting die plaatsvond kort voordat het parket-generaal een tweede, gewijzigde vordering nam. We hebben niet kunnen achterhalen wat daar gezegd werd.

We hebben ook beslist om de mensen die bij ons zijn gekomen niet onder ede te horen. Dat was een bewuste keuze. Wij staan hier vandaag wel onder ede en ik heb daarmee absoluut geen probleem. Wanneer iemand echter onder ede wordt gehoord en hij of zij zou zichzelf incrimineren omdat hij of zij onder ede staat, dreigt dat risico's met zich mee te brengen voor een eventuele strafrechtelijke vervolging achteraf.

Stel dat bijvoorbeeld iemand ... of stel dat er sprake is van beïnvloeding ... Ik wil geen dure woorden in de mond nemen, maar daar kunnen eventueel strafrechtelijke inbreuken aan verbonden zijn. Als we mensen onder ede zouden horen, die ons dat komen zeggen, dan zitten we achteraf met een probleem. We hebben niemand onder ede gehoord om die reden. Als u het nuttig vindt om mensen nog eens onder ede te horen over wat er eventueel in die ontmoeting besproken is geweest, kunt u dat als Parlement eventueel wél doen, natuurlijk.

Er zijn ook andere vormen van druk geweest. Ik weet niet of mevrouw Melotte die even wil toelichten? Ik zal u nog even laten om dat voor te bereiden.

Wat betreft de lange duurtijd van het onderzoek, hebben we natuurlijk moeten vaststellen dat er toch heel wat tijd verstreken is. We spreken hier over een dossier dat begonnen is in 2010 en binnen tweeënhalve maand is het 2025. We zijn bijna 15 jaar verder. We hebben ook de vaststelling gedaan – de chronologie is opgelijst – dat er heel veel tijd verloren is gegaan tussen, in het bijzonder, de eerste datum van mededeling en de eerste vordering van het federaal parket, die we dan de eindvordering noemen. Dan wordt de zaak opgeroepen voor de raadkamer in Brussel, maar ook daar gaat tijd over. Zoals in de wet voorzien is,

hebben partijen het recht om bijkomend onderzoek te vragen, wat hier gebeurd is. Het onderzoek gaat dan terug naar de onderzoeksrechter. Het wordt een tijdje verdergezet enzovoort. Dan wordt het dossier een tweede keer meegedeeld voor eindvordering aan het federaal parket. Er gaat weer een zekere tijd overheen om een tweede eindvordering op te stellen.

Zoals ik vorige keer in dit Huis heb gezegd, werd het federaal parket op dat moment ook geconfronteerd met de aanslagen in Parijs en later ook de aanslagen in Brussel. Volgens hen was dat een van de redenen die ertoe geleid hebben dat dit dossier op dat moment een beetje minder dringend was. De aanslagen in Parijs, weliswaar feiten die in Frankrijk zijn gebeurd, vereisten toch een actieve tussenkomst van het federaal parket in België, op vraag van het parket in Frankrijk. Hierbij vroeg men rechtshulp en dergelijke meer, ook of er bindingen waren of mogelijke linken met België die onderzocht moesten worden. Later gebeurde er natuurlijk hetgeen dit land getekend heeft, namelijk de aanslagen in Zaventem en Maalbeek. Ook daar is er opnieuw tijd verloren gegaan. We hebben daaromtrent ook bepaalde vaststellingen geformuleerd.

We zijn ondertussen inderdaad bijna 2025. Ik heb vernomen in de pers dat de nieuwe federaal procureur – die nog maar recent benoemd is, sinds mei of juni – heeft aangekondigd dat het een van de prioriteiten moest zijn om zo snel mogelijk de eindvordering in dit dossier te formuleren. Ik heb begrepen dat dat ondertussen zou zijn gebeurd, maar dan volgt er inderdaad nog de verderzetting van de procedure voor de raadkamer, waar de verdere rechtsgang moet gebeuren.

Ik denk dat ik dan al heel veel heb aangehaald, en ik vrees dat ik anders te ver ga uitweiden. Ik kan nog heel veel vertellen, maar die details kunt u misschien ook zelf rustig nalezen in het verslag.

Misschien kunt u nog even mijn collega, mevrouw de voorzitter Hilde Melotte, aan het woord laten.

Hilde Melotte: U kaartte daarnet de vraag aan of er beïnvloeding is geweest vanuit de kerk op het gerecht. In ons onderzoek en ons verslag hebben we gepoogd om zo transparant mogelijk te zijn. Alles wat wij weten, weten jullie ook.

De ontmoeting tussen meester Keuleneer en het parket-generaal heeft mijn collega al toegelicht. We verwijzen ook naar de telefoongesprekken tussen de minister van Justitie en de procureur-generaal naar aanleiding van vragen en naar aanleiding van de aandacht vanwege de internationale media voor dit dossier.

Daarnaast werden ons enkele verklaringen meegedeeld in het kader van het onderzoek, bijvoorbeeld over de procureur des Konings die op een bepaald ogenblik naar het parket-generaal werd geroepen, waar hem werd opgedragen om tussen te komen bij de onderzoeksrechter opdat de burgerlijke partijen geen inzage zouden krijgen in het strafdossier en in de overtuigingsstukken. Die toelating werd voor alle duidelijkheid wél gegeven.

Volgens één persoon is aartsbisschop Léonard gezien aan het paleis, volgens een andere persoon is hij ook ontvangen door de procureur-generaal. Volgens sommigen heeft de katholieke overtuiging van sommige magistraten mogelijk een rol gespeeld, meer bepaald bij het parket-generaal. Volgens anderen speelde de vrijzinnige overtuiging bij sommige magistraten.

We hebben gesproken met twee politiemannen uit Limburg die los van het dossier ook stelden dat zij onder druk van de kerk hun onderzoek in een zaak van een slachtoffer uit Limburg niet naar behoren hebben kunnen voeren.

Zoals het bij een bijzonder onderzoek betaamt, hebben we ook aanbevelingen geformuleerd die eigenlijk als een rode draad het dossier volgen. Ze staan opgelijst in ons verslag, maar ik geef u enkele voorbeelden.

Wat het probleem van de saisine betreft, bevelen we aan om in de inleidende vordering en de uitbreidende vorderingen voldoende precies de feiten te omschrijven. Het is een omvangrijk dossier, een mammoetdossier. Hierover staan richtlijnen in de COL 12/2010: probeer dat zoveel mogelijk te vermijden.

Twintig jaar geleden werd het federaal parket opgericht. We stellen de vraag of die wet niet geëvalueerd moet worden.

We hebben ook aanbevelingen rond het wrakingsverzoek. Het is gebleken dat het wrakingsverzoek niet ter kennis van de korpschef was gebracht. Wij bevelen aan dat wanneer een wrakingsverzoek tegen een magistraat wordt neergelegd, de korpschef daarvan in kennis wordt gesteld. Zo is die op de hoogte en blijft daar een spoor van bestaan. We bevelen ook aan om de wetgeving rond wraking te herbekijken.

Ook wat de moeilijke toepassing van artikelen 136, 136bis, 235 en 235bis Sv. betreft hebben we aanbevelingen geformuleerd, om discussies te vermijden en duidelijk te stellen wie in welke procedure wordt betrokken.

Vervolgens zijn er nog aanbevelingen van algemene aard die te maken hebben met de affectatie van magistraten. Wij raden aan om een personeelsbestand te hebben dat onafhankelijkheid en onpartijdigheid niet in het gedrang brengt. Kijk ook naar het welbevinden op het werk. Ook binnen Justitie is dat een belangrijk element.

Tot slot vermeld ik nog twee aanbevelingen die ons aanbelangen. Wij hebben geen toegang tot het Rijksregister, wat soms voor moeilijkheden zorgt. In een langlopend dossier zijn sommige mensen ondertussen al met pensioen, zodat ze niet via het normale contactadres van Justitie gecontacteerd kunnen worden. Daarnaast zijn wij ook gestoten op een probleem met de werkfarde. Wij kunnen geen huiszoekingen uitvoeren, we vragen dat ook niet. Maar we vragen wel dat we een zo volledig mogelijk dossier ter beschikking hebben wanneer we een bijzonder onderzoek voeren.

Wij twijfelen er niet aan dat veel magistraten en veel politiemensen met de beste bedoelingen inspanningen hebben geleverd in dit dossier, dat een grote impact heeft gehad op onze samenleving. We moeten echter ook durven zeggen dat we er als samenleving en justitie niet in zijn geslaagd om een aanpak te vinden die een antwoord biedt. Dat wordt door de mensen als onrechtvaardig gevoeld. Het gerechtelijk onderzoek sleept al jaren aan en de slachtoffers voelen zich een tweede keer slachtoffer.

Tot daar onze bijdrage.

Le président: Très bien, merci. Madame Delfosse nous rejoindra-t-elle finalement?

Hilde Melotte: Denkt u dat het nuttig is dat ze nog aansluit of kunnen we zo verder?

Le président: C'est à vous de nous le dire si sa contribution à l'exposé du rapport serait pertinente. Sans cela, je propose que nous poursuivions dans cette configuration.

Plutôt que de faire un jeu de ping-pong entre les questions et les réponses, nous allons prendre une série de questions des membres de la commission, par ordre des groupes, sachant que certains des membres de cette commission ont déjà eu une présentation et discussion du rapport. Il sera répondu ensemble aux questions portant sur un même thème. Je propose également que M. Huysmans prenne la parole s'il souhaite intervenir et poser des questions, de manière à gagner du temps.

Sophie De Wit (N-VA): Dank om nogmaals uw

uiteenzetting te geven. We hebben elkaar reeds ontmoet aan het einde van de vorige legislatuur. Ik zal zelf geen vragen stellen, dat laat ik liever aan de nieuwe leden over. De leden van de vorige onderzoekscommissie kennen het verslag immers al.

Wij hebben tijdens de vorige onderzoekscommissie wel de werkkaften opgevraagd en stukken ontvangen. We moeten eens onderzoeken, al dan niet samen met u, of de informatie daarin een bijkomend of ander licht op uw conclusies kan laten schijnen.

Ik zal zelf geen vragen stellen, maar laat dit over aan de collega's die dit relaas voor de eerste maal hebben gehoord.

Christoph D'Haese (N-VA): Namens de N-VA-fractie wil ik u danken voor de schitterende manier waarop u dat complexe dossier hebt samengevat. Dat wordt bijzonder geapprecieerd. Ik had op voorhand uw verslag gelezen, maar uw toelichting helpt ons een hele stap verder. Vergeef me indien ik soms een te triviale vraag stel, aangezien ik me nog in het dossier aan het inwerken ben.

Ik wil even bij de wrakingsproblematiek stilstaan en bij het al dan niet vrijwillig *recuseren*. Een magistraat die wordt gewraakt en daar beseft van heeft, vergeet dit niet zo vlug. Men zou eens moeten onderzoeken hoeveel magistraten in dit land worden gewraakt in procedures, want daar bestaan weinig cijfers over. Toen ik vroeger advocaat was, heb ik zelf ooit eens een wrakingverzoek ingediend, en zo heb ik die procedure leren kennen. Ik kan me echter voorstellen dat dat niet zo vaak gebeurt bij een magistraat, ongeacht het de zittende of staande magistratuur betreft. Had die magistraat dat moeten weten? 30, 50 of 100 wrakingsverzoeken zijn moeilijk te herinneren, maar 1, 2 of 10 wrakingsverzoeken per jaar wel. Hebt u daarover inzichten kunnen verwerven? Kan dat eventueel nog gebeuren in het kader van deze commissie?

Ten tweede, zoals collega De Wit terecht aanhaalde, we hebben die kaften nu. Ze zijn nog niet geopend; althans voor mij niet, dat geldt denk ik ook voor de andere leden van de commissie. Het is belangrijk dat we uw gegevens daaraan toetsen. We moeten immers kunnen verifiëren of de ontvangen informatie in die kaften volledig is. Hebben we aanwijzingen dat die administratieve kaften, die weliswaar geen deel uitmaken van het strafonderzoek, al dan niet volledig zijn? We zullen uw verslag naast de informatie uit die kaften moeten leggen. Dat lijkt me dus een belangrijke vraag. Uiteraard zullen we eerst moeten zien wat erin zit.

Voorlopig beperk ik me tot deze twee vragen. Die wrakingen lijken me wel een belangrijk aspect om betrokkenheid in te schatten.

Hilde Melotte: Mijnheer de voorzitter, mijn collega mevrouw Delfosse is aangekomen.

Le président: Bonjour madame Delfosse, soyez la bienvenue dans notre commission.

Valérie Delfosse: Merci monsieur le président, excusez-moi pour mon retard qui a été annoncé, je viens de terminer une réunion.

Le président: Vous arrivez pour les questions et les réponses. En l'occurrence surtout pour les réponses!

Je vais, comme cela a été fait avec vos collègues, vous inviter à prêter serment.

Je vous rappelle qu'en vertu de l'article 4, § 1er, de la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires, telle que modifiée par la loi du 30 juin 1996, la commission d'enquête peut prendre toutes les mesures d'instruction prévues par le Code d'instruction criminelle. Elle peut notamment entendre les témoins sous serment.

Avant de vous inviter à prêter serment, je tiens à attirer votre attention sur le dernier alinéa de l'article 8 de la loi précitée, suivant lequel tout témoin qui, en faisant une déclaration conforme à la vérité, pourrait s'exposer à des poursuites pénales, peut refuser de témoigner (cf. également l'article 14, 3, g), du Pacte international relatif aux droits civils et politiques du 19 décembre 1966, ratifié par la loi du 15 mai 1981). Cela signifie qu'un témoin a le droit de se taire lorsqu'il pense que sa déclaration publique pourrait être ultérieurement utilisée contre lui dans une procédure pénale.

Je vous rappelle en outre que, suivant l'article 9 de cette même loi, tout coupable de faux témoignage sera puni d'un emprisonnement de deux mois à trois ans et privé de l'exercice du droit de vote et d'éligibilité pendant cinq ans au moins et dix ans au plus.

Enfin, je vous rappelle que, suivant l'article 3 de la loi précitée, le secret de vos déclarations n'est pas garanti, sauf s'il s'agit de déclarations faites lors d'une réunion à huis clos et pour laquelle la commission s'est engagée explicitement à respecter le secret. De plus, chaque document que vous remettiez à la commission est susceptible d'être révélé.

Après ces précisions, je vous invite à prêter

serment en levant la main et en prononçant la formule suivante: "Je jure de dire toute la vérité et rien que la vérité".

Mme Valérie Delfosse prête serment.

Je vous remercie. Nous pouvons donc continuer le tour de questions.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Nogmaals dank voor de uitleg, het frist het een en ander op. Ik wil opnieuw mijn waardering uiten voor de grondigheid van het onderzoek in dit vrij complexe dossier. Ik heb twee vragen en opmerkingen.

Toen de werkkaften ons ter beschikking werden gesteld – ik hoop dat ze volledig zijn – vroeg ik me af of het zinvol en mogelijk was u te vragen alsnog die werkkaften te bekijken. U hebt alles goed bestudeerd, maar er komt binnenkort een einde aan uw mandaat en dat stelt een probleem qua timing. Wij kunnen ook zelf die dossiers analyseren met onze experts, maar ik denk dat het voor u makkelijker zou zijn om precies na te gaan waarmee u bezig was en waarnaar u op zoek was. Hoe ziet u dat? Zou u die werkkaften nogmaals kunnen bekijken en een aanvullend rapport kunnen maken? Dat zou voor ons een meerwaarde zijn en dan kunnen wij later zelf die werkkaften nog verder inkijken.

De volgende vraag heb ik reeds in april gesteld, maar ze zou nuttig kunnen zijn voor de nieuwe commissieleden. Het gaat om de aanwezigheid van de magistraat van het federaal parket op de zitting van de KI van 2014. Deze merkte of wierp ook niet op dat er een wraking was, waartegen het federaal parket nadien geen cassatieberoep had ingesteld. Het gaat hier om de periode 2012-2014. Ik vroeg u in april of het om dezelfde persoon gaat die tot op heden nog steeds het onderzoek voert naar Operatie Kelk binnen het federaal parket en die bevoegd is voor het opmaken van de eindvordering. U hebt toen zeer helder geantwoord, maar het zou goed zijn dat nogmaals te duiden voor de nieuwe commissie. Dat kan immers van belang zijn voor ons verdere onderzoek.

Khalil Auasti (PS): Avant toute chose, je suis nouveau et je n'ai pas eu l'occasion de vous entendre la première fois. Je tenais à vous remercier pour le travail de qualité qui nous est présenté et l'exposé de ce jour. Je ne vais pas refaire le travail mais seulement poser quelques questions sur certains points qui ont attiré mon attention. Peut-être avez-vous une compréhension du phénomène qui pourrait m'aider à en avoir une moi-même.

Le premier élément porte sur la fameuse notion d'équipe de magistrats multiconfessionnelle. Je vous avouerai que cela m'a très fortement perturbé. Je pensais que la magistrature était indépendante et impartiale et je me posais la question de savoir comment, en Belgique, on peut connaître la confession d'un magistrat. Il y a peut-être des tableaux secrets avec les convictions politiques ou idéologiques de certains magistrats et peut-être que lorsqu'il s'agit d'enquêtes ou d'instructions politiques on définit une équipe multidisciplinaire avec des convictions politiques différentes? Je ne sais pas mais cela m'a interpellé, car cela voudrait dire qu'on peut identifier dans un corps de magistrats déterminé, à savoir le corps qui a fait l'enquête, les confessions de chacune et chacun; et, à travers ces personnes, cela pourrait peut-être remettre en cause toute une série de dossiers dans lesquels ils ont eu à intervenir, considérant que leur conviction profonde a pu jouer un rôle. La manière dont on a porté atteinte à cette impartialité et à cette indépendance de la magistrature m'interpelle donc. Je me posais la question de savoir si c'était quelque chose d'assez singulier ou si c'était une chose à laquelle vous aviez déjà été confronté par ailleurs. Très sincèrement, c'est en effet la première fois que je lis une telle chose et en entend parler.

Concernant ensuite ces fameux contacts entre le ministre de la Justice et le procureur général au moment des perquisitions le 24 juin 2010 où, semble-t-il, il aurait été question du risque que représente cette perquisition sur un plan diplomatique, j'aurais aimé vous demander si de telles communications entre le ministre et le procureur général dans le cadre d'une perquisition sont courantes. Il semblerait en effet que ce contact portait également sur le fait que les perquisitions n'auraient pas respecté les directives du Collège des procureurs généraux. Or on sait que si le ministre de la Justice a un pouvoir d'injonction positive, il n'a pas de pouvoir d'injonction négative. Or ces contacts et ce qu'on nous en rapporte s'apparentent tout de même très fortement à un pouvoir d'injonction négative qui lui serait interdit. J'aurais souhaité vous entendre à ce sujet.

J'en viens à la rencontre entre les magistrats du parquet et l'avocat Keuleneer et le changement d'attitude subséquent. On voit dans la *timeline* qui nous a été présentée qu'il y a eu une rencontre organisée entre le parquet général et maître Keuleneer au début du mois d'août 2010. Tout d'abord, une petite question en lien avec la question des fardes de travail: est-ce que vous pensez que, habituellement – vous qui avez connaissance de ces fardes de réserve et des fardes de travail – une relation de ces échanges

pourrait s'y trouver? Nous pourrions dès lors, je l'espère, prendre connaissance de l'ensemble de ces éléments et y accéder.

Mais on voit surtout que des positions différentes ont été adoptées avant et après la rencontre avec maître Keuleneer puisque la première fois, avant la rencontre, les réquisitions du parquet qui datent du 30 juillet 2010 se bornaient à demander que soient invalidés un nombre limité d'actes posés dans le cadre de ces auditions. Treize jours plus tard – le 12 août 2010, soit après la rencontre –, le parquet général prend de nouvelles réquisitions qui étendent l'objet du recours et demandent l'invalidation de toutes les perquisitions menées à Malines. Chose particulière, ce réquisitoire n'a pas été fait par le panel multiconfessionnel mais par une seule personne qui, je présume, ne représentait pas à elle seule l'ensemble des convictions idéologiques et philosophiques du panel. Quels éléments, selon vous, autres que la rencontre avec maître Keuleneer, pourraient amener en 13 jours de temps à deux réquisitions si différentes l'une de l'autre?

Il y a, ce qui est interpellant, le fait de violer de manière répétée la loi telle que rappelée par la Cour de cassation dans ce qui a été appelé les audiences clandestines. On parle d'oubli de convocation des parties civiles. Ces "oublis", avec de grands guillemets, sont-ils monnaie courante dans les procédures judiciaires, et singulièrement les procédures pénales?

Il y a la question du mystérieux magistrat X qui acquiesce à une demande de récusation en 2012, préside le dossier en 2014 et qui, de mémoire, prononce d'ailleurs l'arrêt de la chambre des mises en accusation en 2014 qui permet la restitution de toute une série de pièces. Comment un magistrat qui accède à une demande de récusation se trouve-t-il à présider une chambre des mises en accusation dans le même dossier deux ans plus tard, chambre des mises en accusation qui prononce une décision importante, puisque c'est la fameuse décision de restitution des pièces dont l'avocat des parties civiles n'avait pas été informé? C'est tout de même un point important dans la procédure et il faut se demander si cela est normal.

Il y a effectivement des zones d'ombre. Nous allons essayer d'œuvrer à les dissiper dans cette commission. Je vous pose quelques questions pour voir si vous avez déjà des réponses à nous offrir.

Il y a également un élément politique. Comme vous l'avez dit, nous sommes en 2024; l'instruction a débuté voici 14 ans et nous n'avons toujours rien. Nous avons entendu en début de séance que le

dossier est retourné au magistrat instructeur. J'aimerais savoir à quelle date cela a eu lieu, car ce n'est pas la même chose si cela a eu lieu la semaine passée ou voici quatre mois. Quand pouvons-nous espérer que des réquisitions soient rédigées pour que la chambre (*des mises en accusation*) puisse enfin être saisie dans ce dossier? Il y a – il faut pouvoir aussi l'avouer même si cela ne ressort pas de votre responsabilité – une dynamique particulière entre les paroles et les actes de l'Église, qui affirme vouloir faire la pleine transparence dans ce dossier mais finance depuis 14 ans des cabinets d'avocats de manière à ce que nous ne soyons même pas encore sortis de la phase d'instruction. Je pense que, lorsqu'on veut de la transparence, il faut laisser les procédures se dérouler en assurant les droits de chacune et chacun, mais qu'on ne peut pas affirmer une chose et agir autrement.

Jinnih Beels (Vooruit): Ik wil de leden van de Raad danken voor hun uiteenzetting. Net zoals de heer Aouasti ben ik een nieuw commissielid. Ik heb uw rapport gelezen, maar uw uiteenzetting heeft het een en ander verduidelijkt voor mij, een niet-jurist en leek in het dossier. Mijn collega die dit tijdens de vorige legislatuur opvolgde, Ben Segers, heeft u reeds een heleboel vragen gesteld. Daarom zal ik ook niet in herhaling vallen, maar er zijn wel een aantal zaken die mij zorgen baren. In het rapport staat ook dat collega's documenten mee naar huis namen. Ik hoop niet dat dat de gang van zaken bij justitie is, aangezien dat mij zeer onverstandig lijkt. Er werd in uw rapport ook verwezen naar bepaalde relationele banden en ook dat baart mij wat zorgen.

Ik sluit me aan bij de vraag van collega Van Hecke. Zou u een rol kunnen spelen in het bekijken en onderzoeken van die werkmappen? Er zijn enkele juristen onder de commissieleden, maar niet alle leden hebben kennis van zaken. Uw assistentie zou ontzettend kunnen helpen om daar een helder beeld van te krijgen.

Verder sluit ik me aan bij een aantal vragen van de heer Aouasti. Het is me niet echt helder wat de bedoeling was van het multiconfessioneel team. Ik ga ervan uit dat alle magistraten neutraal moeten zijn. Tot wat heeft dat geleid? Wat was de meerwaarde van het oprichten van dat team? Hebben de contacten tussen de minister van Justitie en de procureur-generaal om diplomatieke gevolgen te vermijden of in kaart te brengen een impact gehad op het verdere onderzoek, en waarover gingen die contacten?

Ik weet ook niet goed hoe we aan de buitenwereld kunnen uitleggen waarom het onderzoek zo lang blijft aanslepen. Slachtoffers hebben op een

bepaald moment recht op een antwoord en op erkenning. Ik weet dat u daar niets aan kunt doen, maar het zou wel goed zijn voor ons en de beleidsmakers om eindelijk aan die mensen te kunnen mededelen wanneer er licht aan het einde van de tunnel zal zijn. Kunt u ons zeggen wat wij aan de buitenwereld moeten vertellen om het geloofwaardig te houden? We doen dit allemaal om de slachtoffers erkenning te geven, maar deze zaak blijft maar aanslepen en er komen onderzoeken naar onderzoeken. Op een bepaald moment zou dat toch moeten stoppen en zouden we het recht moeten kunnen laten zegevieren.

Werner Somers (VB): Geachte leden van de Hoge Raad voor de Justitie, ik wil u op mijn beurt danken voor uw uiteenzetting. Die was inderdaad een nuttige aanvulling op de lektuur van het verslag, dat zeer grondig is opgesteld en erg interessante informatie bevat. Zoals de heer Jordens opmerkte, beschikte de Hoge Raad voor de Justitie over beperkte middelen. U beschikte immers niet over de bevoegdheden van een onderzoeksrechter. Deze parlementaire onderzoekscommissie beschikt wel over die bevoegdheden.

Het valt al tussen de regels te lezen in het verslag, maar kunt u de belangrijkste voorbeelden geven van gevallen waarbij u tegen de grenzen van uw bevoegdheden als leden van de Hoge Raad bent gebotst? Waren er gevallen waarbij u de indruk had bewust tegengewerkt te worden door de betrokken magistraten? Het is misschien een delicate vraag, maar hebt u voor onze commissie suggesties om bepaalde bevoegdheden uit te oefenen om de waarheid aan het licht te kunnen brengen over bepaalde zaken waarvan de toedracht niet duidelijk is geworden?

Greet Daems (PVDA-PTB): Eerst en vooral mijn dank voor het toelichten van de bevindingen uit uw rapport. Ik heb enkele maanden geleden reeds de kans gekregen om daarover vragen te stellen, maar ik heb nog wat vragen voor u.

Bij de algemene ervaringen gaf u aan dat het positief was dat de meeste mensen hun medewerking verleenden. Als negatief punt werd aangegeven dat niet iedereen inging op de uitnodiging om gehoord te worden. Kunt u een lijst bezorgen van de personen die verhoord werden en van de uitgenodigde personen die hun medewerking weigerden?

De advocaat van de kerk stuurde een brief naar het parket-generaal van Brussel met het verzoek om alle huiszoeken nietig te verklaren en alle inbeslaggenomen documenten terug te geven aan de kerk. In het rapport staat dat het niet duidelijk is

geworden wat de reactie van de procureur-generaal op die brief was. Hopelijk zullen we dat kunnen achterhalen via die werkkaften. De procureur-generaal werd op de dag van de huiszoeken tweemaal gecontacteerd door het kabinet van de minister van Justitie. Kunnen we, indien er geen verslag van die contacten in die werkkaften van de procureur-generaal zit, de inhoud daarvan elders terugvinden?

U zei het ook uitzonderlijk te vinden dat een procureur-generaal amper een week na de huiszoeken al een onderzoek naar het onderzoek opstart. Hoe uitzonderlijk is zoiets?

Meteen na de laatste uitzending van *Godvergeten* verklaarde Mgr. Bonny dat hij zelfs van mensen van het gerecht het advies kreeg om in beroep te gaan tegen de huiszoeken. Van wie heeft hij dat advies gekregen? Hebt u Mgr. Bonny ondervraagd voor uw onderzoek?

Het recht op een eerlijk proces houdt onder meer in dat de overheid zich niet mag mengen in gerechtelijke procedures. Hoe beoordeelt u de tussenkomst van toenmalig minister van Justitie Stefaan De Clerck? Hij had immers kort na de huiszoeken in juni 2010 telefoongesprekken met de procureur-generaal, die hem liet weten dat de huiszoeken voor problemen zouden zorgen. De minister zou de procureur-generaal gevraagd hebben om hem om de hoogte te houden van de initiatieven die zouden worden genomen. Hebt u daar iemand over ondervraagd?

Leentje Grillaert (cd&v): Dank u voor de uiteenzetting. We hebben de vele aan ons bezorgde documenten allemaal al kunnen lezen, maar uw uiteenzetting was zeer verhelderend, ook voor nieuwe commissieleden zoals ikzelf.

Er is al zeer veel gezegd over die werkkaften, waarover we dus beschikken. Ik sluit me aan bij de vraag of u kunt helpen bij het nazicht ervan. Zijn er specifieke zaken bij waaraan we volgens u aandacht moeten schenken en die we moeten onderzoeken? Kunnen wij zelf bepaalde zaken in die werkkaften met extra aandacht bekijken?

Ik sluit me aan bij de vraag van collega D'Haese of er cijfers bestaan over de incidentie van wrakingen. Ik kan me voorstellen dat men een wraking niet snel vergeet. Op 27 maart 2024 keurde de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie algemene principes inzake deontologie van magistraten goed. Ik ga ervan uit dat daar principes bij zijn waarvan u vindt dat die relevant waren voor dit onderzoek. Ik weet wel dat men de zaken altijd in de toenmalige context moet bekijken, maar ik ga ervan uit dat we uit deze zaak hebben geleerd.

De reeds aangehaalde lange duur van het strafonderzoek is toch wel een algemene disfunctie. We kunnen nog zoveel stappen zetten om de rechten van de verdediging in acht te nemen en om de slachtoffers te beschermen, maar zolang de redelijke termijnen niet gewaarborgd kunnen worden valt dat misschien wat in het niets.

De derde aanbeveling stelt voor om de werking van de onderzoeksgerechten te evalueren. We hopen dat hier samen met een hervorming van het strafprocesrecht werk van kan worden gemaakt. Uit het verslag blijkt duidelijk dat het huidige kader niet de enige oorzaak is van de lange duur van de onderzoeksfase. U verwees zelf naar enkele mogelijke oorzaken. Zijn er nog andere mogelijke oorzaken voor de vertraging van het onderzoek? Is dat voldoende onderzocht? Kunnen wij daarvoor zelf nog bijkomend dingen onderzoeken?

Wat die zittingsdatum betreft, zou men toch verwachten dat die al bekend zou zijn, gelet op het verslag van de Hoge Raad en de tussenkomst op 19 april. We wachten dus op die datum.

Mijn fractie is de vorige keer uitgebreid ingegaan op de bij de commissie-Adriaenssens in beslag genomen dossiers. Tijdens de vorige gedachtewisseling hebt u aangegeven dat die dossiers op de griffie zouden liggen. Is daar intussen zekerheid over? Betekent dat dat die dossiers uit het onderzoek werden geweerd? Geen van de slachtoffers uit die 475 dossiers heeft toegang tot zijn of haar eigen dossier. Kunnen we stappen ondernemen om alsnog vragen van slachtoffers te kunnen beantwoorden?

Ismaël Nuino (Les Engagés): Je tiens également à remercier les membres du Conseil supérieur de la Justice pour cette présentation qui m'a été bien utile, en tant que nouveau membre de cette commission. J'ai bien entendu lu avec grande attention le rapport mais cette présentation très pédagogique permet de bien se le remémorer. Après lecture de celui-ci, il m'apparaît que votre rapport s'inscrit parfaitement dans les deux objectifs principaux de cette commission, qui sont à la fois de tirer les leçons des dysfonctionnements particuliers de cette enquête, mais aussi de faire en sorte qu'ils ne se reproduisent plus. Je pense en effet que nous devons bien garder ces deux objectifs en tête.

J'ai plusieurs questions assez précises. Je m'excuse d'avance si je ne cerne parfois pas bien le contour de vos compétences, n'hésitez pas à bien les rappeler. D'abord, vous avez dit que vous aviez décidé de ne pas auditionner sous serment les personnes qui travaillaient auprès du parquet

général pour des risques concernant le droit de ne pas s'auto-incriminer. Je me demandais si vous trouviez pertinent que, dans le cadre de notre commission d'enquête, nous le fassions également et si, à cet égard, nous nous exposions au même risque que vous en le faisant. Pourriez-vous donc réexpliquer ces risques dans le cadre de votre enquête et nous indiquer si cela représente le même risque dans le cas de notre commission d'enquête?

Sur le fait que vous aviez reprécisé que notre commission d'enquête disposait de pouvoirs plus étendus que les vôtres: comme l'ont déjà demandé mes collègues, avez-vous des recommandations sur les pouvoirs dont nous devrions faire usage dans le cadre de cette commission d'enquête pour nous permettre d'aller plus loin que votre rapport n'a pu le faire dans certains cas? Si oui, lesquels – s'il était possible d'être le plus précis possible en l'état?

J'en viens à ma troisième question. Je sais que votre mandat arrive à son terme et nous avons reçu ici les fardes de réserve dont vous ne disposiez pas. Dans quel cadre une collaboration pourrait-elle se faire afin de les analyser? Pourriez-vous travailler à cela? Dans la négative, seriez-vous *a minima* en mesure de nous fournir une liste de questions auxquelles vous n'avez pas obtenu de réponse et dont vous pensez que ces fardes pourraient en fournir? Cela nous permettrait de faire ce travail si vous ne deviez pas pouvoir le faire pour des raisons d'organisation.

En ce qui concerne la priorisation des enquêtes, vous nous avez dit qu'à un moment, sur le temps qu'a pris l'enquête, certaines de celles-ci avaient nécessité beaucoup de ressources et avaient peut-être empêché l'avancement rapide de cette enquête spécifique. Je me demande si c'est uniquement dû à la priorisation des enquêtes ou aussi, de manière plus large, au manque de magistrats au parquet de Bruxelles. C'est un sujet régulièrement abordé: si celui-ci avait été suffisamment fourni en magistrats, si le cadre était rempli, aurions-nous été en mesure de faire avancer l'enquête plus rapidement qu'elle ne l'a été en l'état?

Enfin, j'ai une dernière question dans la perspective de faire en sorte que ces potentiels dysfonctionnements ne se reproduisent plus. C'est une recommandation que je ne vois pas dans votre rapport et donc un point sur lequel j'aurais aimé avoir votre avis.

Pensez-vous que la création de chambres spécialisées dans ce type de contentieux, les violences sexuelles, pourrait éviter la reproduction

de ce type de dysfonctionnements? J'entends par là par exemple le fait d'"oublier" – avec de grands guillemets – d'entendre les parties civiles. À votre avis, la création de ce genre de chambres spécifiques et spécialisées, comme cela a pu être fait dans d'autres domaines, présente-t-il un intérêt? Je pose vraiment la question dans des perspectives de réflexion, je ne vous demande pas de vous prononcer sur le fait que cela constitue ou non une bonne idée mais d'échanger sur les avantages et inconvénients éventuels. Je vous remercie d'ores et déjà pour vos réponses.

Pierre Jadoul (MR): Merci, monsieur le président. Je me joins à mes collègues pour remercier les membres du Conseil supérieur de la Justice pour la présentation de ce jour. Je suis également un nouveau membre de cette commission. La chronologie des événements qui a été tracée a été très utile pour voir plus clair sur un certain nombre de choses. J'avoue rester sans voix sur la dernière période de l'enquête. Autant je peux entendre que la procédure dure un certain temps lorsque les recours se multiplient, autant, depuis 2021 si je ne m'abuse, je reste sans voix par rapport au fait que rien ne se passe ou ne semble se passer. Il y a là une interrogation, que sans doute vous partagez et sur laquelle je ne vous demande pas de vous prononcer. J'ai entendu les explications fournies par rapport au procès sur les attentats et à un certain nombre d'autres impératifs et contingences. Je trouve qu'il y a là un élément interpellant qui doit nous amener à nous prononcer là-dessus dans la suite de nos travaux.

Les questions que je voulais vous poser l'ont déjà été par des collègues intervenus avant moi. Je retiens en tout cas de votre présentation l'utilité manifeste que nous aurons à entendre un certain nombre de personnes. Je ne vais pas vous demander ici en séance publique l'identité des personnes qu'il vous paraîtrait important d'entendre mais je pense que c'est une question que les membres de la commission devront se poser, peut-être après avoir pris connaissance des fardes de réserve dont on nous annonce la communication. C'est là un élément important. À vous entendre, on peut déjà identifier un certain nombre d'acteurs – que je ne nommerai pas ici – que nous ne pourrions pas ne pas entendre, me semble-t-il.

À ce niveau, une forme de collaboration avec le CSJ peut-elle exister au niveau de l'identification pour que nous allions dans les bonnes directions et que nous entendions les bonnes personnes afin de mener à bien nos travaux dans les semaines à venir? Je pense qu'il y aurait là une collaboration utile, me semble-t-il.

Le président: Je vais maintenant céder la parole aux représentants du CSJ. Je vous propose de vous donner la parole en fonction des questions auxquelles vous répondez. Si cela appelle d'autres commentaires, nous referons ensuite un tour de parole avec les membres de la commission afin qu'ils puissent réagir ou pour un rappel des questions qui auraient éventuellement été oubliées, vu la salve de questions posées.

Hilde Melotte: Mijnheer de voorzitter, zouden we 10 minuten pauze kunnen nemen? Er zijn namelijk vragen die verschillende keren werden gesteld en op die manier kunnen we de antwoorden beter organiseren.

Le président: Pas de problème. Je suspends la séance pour une dizaine de minutes.

De vergadering wordt geschorst van 14.07 uur tot 14.29 uur.

La séance est suspendue de 14 h 07 à 14 h 29.

Je donne à présent la parole aux membres du Conseil supérieur de la Justice, dans l'ordre qu'ils souhaitent, pour répondre aux questions des membres de la commission.

Davy Jordens: Mijnheer de voorzitter, we hebben even overlegd en beslist om de vragen te verdelen. We hebben geprobeerd alle vragen te noteren. Indien we toch een vraag over het hoofd zouden hebben gezien, kan deze opnieuw worden gesteld.

Ik zal eerst antwoorden op de vraag over de incidentie van wrakingsverzoeken. Sinds 2007 ben ik rechter en in de afgelopen 17 jaar heb ik driemaal een wrakingsverzoek meegemaakt. Het gebeurt dus niet vaak. Ik bevind me als onderzoeksrechter bovendien op een stoel waarop men normaal gezien het vaakst geconfronteerd wordt met wrakingsverzoeken. De keren dat er tegen mij een wrakingsverzoek werd neergelegd kan ik me zeer goed herinneren. Dat is immers geen lichtzinnig iets. Op de rechtbank waar ik zitting houd, wordt een wrakingsverzoek overeenkomstig de wet door de griffier betekend. Vanaf het moment van de betekening moet de rechter alle handelingen in het desbetreffende dossier staken. Ook de voorzitter van de rechtbank wordt in kennis gesteld van het wrakingsverzoek. Een van onze aanbevelingen is trouwens om de korpschef daarvan op de hoogte te brengen zodat die weet tegen wie er in welk dossier een wrakingsverzoek werd ingediend.

In slechts één van de drie gevallen waarbij een wrakingsverzoek tegen mij werd ingediend, werd ik ook effectief gewraakt. Die zaak betrof gelukkig een eerder banaal strafonderzoek over een

burenruzie. De andere twee wrakingsverzoeken tegen mij werden afgewezen. Een zaak ging over een grootschalig drugsdossier, waarbij het hof van beroep het wrakingsverzoek afwees en het Hof van Cassatie dit achteraf bevestigde. Twee weken geleden getuigde ik voor het hof van assisen in een zware moordzaak. Toen werd ook een wrakingsverzoek tegen mij neergelegd. Ook daar bevestigden het hof van beroep en het Hof van Cassatie dat ik me niet uit de zaak moest terugtrekken. Het gebeurt dus zeer zelden.

In deze zaak met magistraat X kan ik me niet voorstellen dat hij het niet wist. Hij heeft ons ook bevestigd dat hij het wel wist. Door zich destijds echter terug te trekken en te berusten in het wrakingsverzoek meende hij dat het geen 'echte' wraking was. In zijn overtuiging was er pas sprake van een echte wraking indien de magistraat het wrakingsverzoek afwees om vervolgens door het hof van beroep in het ongelijk te worden gesteld. Hij beschouwde het in dit geval niet als een voldragen wrakingsverzoek aangezien hij zich spontaan had teruggetrokken, weliswaar nadat het verzoekschrift reeds was neergelegd. In het verslag van de Hoge Raad hebben we geschreven dat deze redenering niet klopt. Men kan niet half zwanger zijn. Ofwel is men zwanger, ofwel is men niet zwanger. Als men meent dat men zich moet terugtrekken uit een dossier, dan is dat omdat men als zetelend magistraat van oordeel is dat de schijn van onafhankelijkheid en onpartijdigheid gecompromitteerd is.

De laatste jaren worden er vaker wrakingsverzoeken ingediend en het komt ook af en toe in de media. In een zaak die vandaag nog voor het hof van beroep in Gent wordt behandeld zijn er ook wrakingsverzoeken neergelegd. Ook in de rechtbank waar ik zitting houd is er recent een wrakingsverzoek neergelegd tegen quasi de volledige rechtbank. Het hof van beroep heeft dat wrakingsverzoek afgewezen.

Het Hof van Cassatie heeft in het eerste deel van dit jaar een arrest gevelde waarin het stelt dat men een verzoek tot wraking naast zich neer mag leggen indien het manifest kant noch wal raakt. Dat is echter een zeer uitzonderlijke situatie. In de rechtbank waar ik zitting houd werd dit ook benadrukt door in zulk geval uit te gaan van de algemene richtlijn van voorzichtigheid en terughoudendheid. Het moet al om een zeer grotesk geval van een wrakingsverzoek gaan eer de rechtbank beslist om dit naast zich neer te leggen en de lopende procedure verder te zetten. Het is alleszins een recent arrest van het Hof van Cassatie dat ook heeft opgemerkt dat er steeds meer wrakingsverzoeken worden neergelegd. Ik weet niet of die wrakingsverzoeken steeds gegrond

zijn, maar het aanvoelen is dat het steeds meer als een soort proceduremiddel wordt beschouwd, al was het maar om de procedure te rekken.

Mevrouw Delfosse zal de vraag of de Hoge Raad nog verder aan de slag kan met de werkkaften die deze commissie heeft ontvangen voor haar rekening nemen. Als voorzitter van de VAOC is zij beter geplaatst om deze vraag te beantwoorden.

Valérie Delfosse: Pour ce qui est des fardes de réserve, que nous avons demandées à plusieurs reprises dans le cadre de notre enquête, et pour lesquelles nous nous sommes heurtés à des refus motivés de la part du parquet fédéral et du parquet général, vous les avez obtenues.

Que faire du contenu de ces fardes de réserve? Il ne nous est, en l'état, pas possible de répondre puisque la décision appartient à la CAER, la commission d'avis et d'enquête réunie, composée des seize membres, huit francophones et huit néerlandophones, huit magistrats et huit non-magistrats, qui est seule souveraine pour décider, éventuellement, d'exploiter les pièces que contiennent les fardes de réserve et, le cas échéant, d'entamer une enquête complémentaire. Nous ne sommes que les mandataires, les représentants de cette commission et c'est donc à elle qu'il revient de décider de ce qu'il y a lieu de faire. Vous n'ignorez pas – je pense que cela a été dit – que le mandat du CSJ expire bientôt et qu'il y aura donc une équipe nouvelle à partir du mois de janvier. S'il faut décider d'initier une enquête complémentaire, je ne vous cache pas que cela sera plus facile évidemment avec les membres actuels, car ils connaissent le dossier et savent de quoi il retourne.

Pour ce qui est de la farde de réserve dont vous avez connaissance du contenu, il vous appartient de décider de ce que vous en faites. Nous ne savons évidemment pas ce qu'il y a dedans. Je pense que nous n'avons pas de conseil à vous donner sur ce qu'il faut faire ou ne pas faire. Tout ce que nous avons pu exploiter, nous l'avons fait à fond, malgré le timing qui nous a été imparti et qui était relativement court et stressant. S'il y a des pièces extraordinaires à exploiter dans la farde de réserve, vous pourrez vous-même apprécier ce qu'il y a lieu de faire compte tenu du contenu de notre rapport et de ce qui ne s'y trouve pas et qui pourrait, éventuellement, être complété par les pièces dont vous avez connaissance.

La deuxième question qui est souvent revenue, c'est la liste des personnes que nous avons entendues. Nous avons entendu énormément de personnes et nous avons aussi, à chaque audition – en tout cas M. Jordens qui procédait aux

auditions l'a clairement indiqué à chaque personne entendue – indiqué que les propos qu'elles tiendraient ne seraient jamais relatés de façon nominative, que notre rapport final resterait un rapport sans mention de noms et encore moins avec mention de propos tenus par untel.

Nous avons évidemment respecté cette méthodologie jusqu'au bout. Nous ne pouvons donc évidemment pas vous communiquer, maintenant, ni en l'état, la liste des personnes que nous avons entendues. À nouveau, cette décision appartient à la commission d'avis et d'enquête réunie.

Il est toutefois évident que dans le dossier, certains acteurs clés ne sont pas difficiles à identifier. Vous pouvez donc évidemment déduire que nous les avons entendus, puisque nous avons analysé tel et tel élément qui doivent d'office laisser penser que nous avons entendu telle ou telle personne.

En ce qui concerne la question de la collaboration de ces personnes, nous n'avons jamais ressenti de volonté de la part d'une personne entendue de ne pas collaborer. Nous ne sommes évidemment pas munis d'une boule de cristal et ne voyons pas les nez s'allonger afin de déceler si elles disent la vérité, ne disent pas la vérité, disent tout ou ne disent pas tout. Il est donc impossible de déceler l'information parcellaire ou l'information mensongère. Notre impression est toutefois qu'il y a toujours eu une collaboration des personnes entendues.

Par rapport à la convocation de ces personnes, je peux vous dire que toute personne qui a reçu une convocation est venue pour être entendue. Nous n'avons pas entendu toutes les personnes que nous avions souhaité entendre, soit parce que nous n'avons pas la certitude que le courrier de convocation est arrivé à la bonne adresse, soit parce que nous ne savons pas si la personne habite toujours à cette adresse-là.

C'est d'ailleurs une des recommandations que nous formulons: autoriser le CSJ à accéder au Registre national. Cela nous aurait fait gagner beaucoup de temps pour pouvoir envoyer rapidement les convocations aux bonnes adresses. Comme n'avons pas ce pouvoir de consulter le Registre national, nous avons dû trouver via de nombreux intermédiaires les adresses des personnes éventuellement pensionnées ou ayant quitté la magistrature, ce qui nous a demandé un certain temps.

Davy Jordens: Wat het multiconfessioneel team betreft, hebben we in ons verslag geschreven dat we daarover verwonderd waren. De

geloofsovertuiging van een magistraat staat uiteraard niet op zijn voorhoofd geschreven. We hebben aan de betrokken korpschef de vraag gesteld hoe hij wist wie welke geloofsovertuiging heeft. Hij antwoordde vrij vraag "dat men dat toch wel weet". Ik weet dat eigenlijk niet. Is iemand die een kerk bezoekt per se katholiek? Dat is mijns inziens niet noodzakelijk zo. Die persoon kan een andere godsdienst aanhangen of geen godsdienst aanhangen.

Los daarvan is uw opmerking pertinent. Men mag van een magistraat verwachten dat zijn geloofsovertuiging geen rol speelt in de beslissingen die hij neemt. Zo eenvoudig is dat. Een magistraat moet onafhankelijk zijn, correct zijn job doen, onpartijdigheid aan de dag leggen, in eer en geweten oordelen en hij mag zich niet laten beïnvloeden door andere factoren, zoals zijn eigen religieuze of niet-religieuze overtuigingen. In ons verslag hebben we ook duidelijk gesteld dat we verwonderd waren dat een multiconfessioneel team werd samengesteld. Ikzelf vermoed dat de korpschef dit met de beste intenties heeft gedaan, net omdat hij aanvoelde dat het om een erg gevoelige zaak ging, over mogelijk misbruik binnen de kerk. Om alle kritiek achteraf te vermijden heeft hij vermoedelijk de opdracht gegeven aan een zo divers mogelijk team van magistraten, maar zelfs met de beste bedoelingen gebeuren soms foute dingen. De Hoge Raad heeft duidelijk in zijn verslag gesteld bedenkingen te hebben bij het samenstellen van dat multiconfessioneel team.

De vraag over de contacten tussen de minister van Justitie en de procureur-generaal zal worden beantwoord door mevrouw Melotte.

Hilde Melotte: We hebben ook in het verslag geschreven dat de minister van Justitie contact heeft opgenomen met de procureur-generaal en dit naar aanleiding van vragen die hij in zijn functie als minister zou hebben gekregen. We hebben hierbij ook de bedenking geformuleerd of er eventueel druk werd uitgeoefend, maar we hebben er geen conclusie uit getrokken. We hebben het gewoon willen meedelen. De minister zal aan de procureur-generaal gevraagd hebben om hem op de hoogte te houden. Wat dat betreft kunnen we weinig toevoegen aan ons verslag.

Davy Jordens: Ik denk dat u die vraag eventueel kunt stellen aan de betrokken ex-minister van Justitie of aan de betrokken procureur-generaal die destijds korpschef was. Is dat al dan niet gebruikelijk? Ik ben zelf nooit procureur-generaal geweest en ik heb ook die ambitie niet, maar volgens de ene zou het niet ongebruikelijk zijn dat er contacten zijn tussen de minister van Justitie en de procureur-generaal, volgens de andere is dat

niet gebruikelijk. Ik vrees dat u het antwoord op die vraag zelf zult moeten zoeken. Ik kan me wel voorstellen dat het soms nuttig is om bepaalde administratieve zaken te bespreken, eventueel op het niveau van het kabinet, maar voor inhoudelijke zaken is dat toch een andere kwestie.

Mijnheer Van Hecke, u hebt, net zoals de vorige keer, gevraagd of het om dezelfde magistraat gaat. Het gaat inderdaad om dezelfde magistraat. Uit het zittingsblad blijkt dat dezelfde magistraat van de wrakingsprocedure toevallig zetelde in die KI. Dat was in die procedure waarin de KI moest oordelen over die verdwenen processen-verbaal. Meester Van Steenbrugge legde dan het verzoek tot wraking neer tegen magistraat X. Dezelfde federale magistraat was dus later op die zitting van de KI in 2014 aanwezig.

U vroeg mij ook of hij daarvan op de hoogte was. Ik heb de vorige keer ook geantwoord dat dat niet het geval was. Vermoedelijk betrof het een vergetelheid in hoofde van die magistraat. Ik kan me voorstellen dat een federaal magistraat zeer veel KI-zittingen per jaar doet en dat hij zich niet meer kon herinneren wie er wanneer heeft gezeteld. Het ging ook niet om een verzoek tot wraking tegen die specifieke magistraat. Een parketmagistraat mag per definitie partijdig zijn, die moet standpunt innemen, waardoor het moeilijk is die te wraken.

Gelet op de aard van het dossier Kelk en de daaraan verbonden gevoeligheden, hebben we geoordeeld dat men dit had moeten voorkomen. De federaal magistraat had als vertegenwoordiger van het openbaar ministerie kunnen rechtstaan om te zeggen dat er mogelijks sprake was van een onwettigheid. Het parket is uiteraard ook hoeder van de wettigheid en het kan op een zitting bezwaar aantekenen tegen de samenstelling van een zetel, maar dat is hier niet gebeurd.

Ik durf te zeggen dat dit waarschijnlijk niet met opzet is gebeurd. Afgehandelde wrakingsverzoeken worden in een klein käftje in dat dossier van honderd dozen gevoegd. Het is vaak een kunst om dat later nog terug te vinden. Daarom zou het beter zijn om een register ervan bij te houden zodat eenvoudig gecontroleerd kan worden of er sprake is van een onverenigbaarheid.

U had gevraagd of er iets over de ontmoeting van meester Keuleneer en de leden van het parket-generaal begin augustus 2010 in de reservefarden is terug te vinden. Dat weet ik niet, aangezien ik die stukken niet heb ingekeken. Toen ik nog parketmagistraat was, dienden reservefarden voor van alles en nog wat, voor wat de magistraat nuttig achtte bij te houden. Die reservefarden konden

persoonlijke notities, verslagen van vergaderingen enzovoort bevatten. Het valt helemaal niet uit te sluiten dat er een aantekening is gemaakt die daarna in die reservefarden werd gestoken. Dat is goed mogelijk. Het kunnen zelfs tijdens de zitting geschreven kattedelletjes zijn. Die documenten zijn niet of slechts gedeeltelijk aan ons overhandigd. We hebben alleen de officiële briefwisseling van het parket-generaal met derden ontvangen, maar niet de interne briefwisseling of de persoonlijke nota's. Die zitten mogelijk in die reservefarden, maar dat zult u zelf kunnen vaststellen.

U merkte op dat het vreemd was dat het parket-generaal met een tweede vordering kwam met een gewijzigd standpunt. Uiteindelijk volgde de KI wel de tweede vordering van de procureur-generaal, die later door het Hof van Cassatie werd bevestigd. Men kan niet stellen dat die tweede vordering per definitie onjuist was, integendeel. Er is uiteindelijk een rechterlijke beoordeling gekomen en de KI heeft gezegd dat de onderzoeksrechter moedwillig zijn saisine overschreden heeft. De tweede vordering van het parket-generaal werd achteraf bevestigd door de rechtspraak van de KI. Er werd nog een cassatieberoep tegen die beslissing ingesteld, maar dat beroep werd afgewezen. We stellen alleen maar vast dat het standpunt werd gewijzigd.

U hebt ook gevraagd of het gebruikelijk was dat de burgerlijke partijen niet werden opgeroepen voor de KI. In 2010 was dat nog wat flou. Er was het wetsartikel dat stelde dat in het kader van artikel 235 e.v. Sv. de burgerlijke partijen opgeroepen moeten worden.

Omdat de wetsartikelen 235 en 235bis Sv. niet duidelijk zijn geformuleerd – een van onze aanbevelingen was trouwens om die te verduidelijken – moest de oproeping van de burgerlijke partijen volgens bepaalde rechtspraak niet gebeuren. Het niet oproepen van de burgerlijke partijen werd hoe dan ook teruggedraaid. Volgens het Hof van Cassatie is de KI in de fout gegaan. De twee arresten van het Hof van Cassatie gelden echt wel als principearresten. Sindsdien is het voor iedereen duidelijk. Het Hof van Cassatie heeft gezegd dat de burgerlijke partijen opgeroepen moeten worden.

Zelfs al zou de KI in 2010 de wetgeving anders hebben geïnterpreteerd, dan werd de situatie rechtgezet door de verbreking van die arresten. Die uitleg gaat niet op voor 2014, want sinds die principearresten is er duidelijkheid. We moeten vaststellen dat de burgerlijke partijen niet werden opgeroepen, maar daartegen werd nooit een cassatieberoep ingesteld. We weten dus niet wat

het oordeel zou zijn geweest, had men een cassatieberoep ingesteld.

Werd het dossier meegedeeld aan het federaal parket? Volgens mij wel, maar we hebben geen toegang meer tot het dossier. Na ons verslag zijn onze werkzaamheden afgesloten. We zouden die info moeten opvragen, al hebben we daarvoor een nieuw mandaat nodig van de VAOC. Niets belet echter dat u zelf de vraag stelt aan het federaal parket, indien u dat nuttig acht.

Mevrouw Beels heeft een aantal vragen gesteld. Is het gebruikelijk dat dossierstukken mee naar huis worden genomen? Ik weet dat heel veel magistraten heel hard werken en dat zij ook dossiers mee naar huis nemen, met de beste bedoelingen. Op zich stelt dat geen probleem, als men voorzichtig omspringt met die stukken. Tegenwoordig is alles steeds meer gedigitaliseerd, dus mochten er stukken verloren gaan, bestaat er wel een digitale kopie. Afschriften kunnen opgevraagd worden bij diegene die de stukken oorspronkelijk heeft opgesteld bij de politie en het parket.

Het bizarre hier in de zaak was, zoals we ook in ons verslag hebben geschreven, dat het om een griffier in zwangerschapsverlof ging. Op het kabinet van de onderzoeksrechter zat dus een andere griffier die niet het gevoel had dat ze werd ondersteund of dat ze werd betrokken bij het onderzoek. De griffier in zwangerschapsverlof kwam tijdens haar verlof nog regelmatig naar het kabinet van de onderzoeksrechter. Op een avond zou die in plastic tassen dossierstukken hebben klaargezet. Volgens haar was het de bedoeling om die stukken te inventariseren. Dat lijkt me al minder vanzelfsprekend. Als onderzoeksrechter zou ik me er niet comfortabel bij voelen dat iemand die eigenlijk niet op mijn kabinet hoort te zijn, plots opdaagt en dossierstukken mee naar huis neemt. Daar is het fout gegaan. Die tassen zijn daar blijven staan. De poetsvrouw zou gedacht hebben dat het vuilniszakken waren die ze mocht wegdoen. De volgende ochtend waren uiteraard de poppen aan het dansen en stelde men vast dat heel wat stukken plots waren verdwenen.

Voor alle duidelijkheid: net omwille van het feit dat toen een groot aantal stukken verloren zijn gegaan, heeft het federaal parket een wettigheidscontrole gevraagd. Men heeft gevraagd aan de onderzoeksrechter, die op zijn beurt aan de federale politie de opdracht gaf, om alle eventueel ontbrekende pv's opnieuw af te drukken en eensluidend verklaarde afschriften te maken. Die documenten werden allemaal aan de KI voorgelegd. De KI heeft vervolgens een arrest gevelde zeggende dat alle stukken opnieuw terecht

waren. Volgens de KI werd er dus geen schade berokkend. Het is echter wel weer een episode die het dossier heeft gekleurd en die niet had mogen plaatsvinden. Dat mogen we wel duidelijk stellen.

Mevrouw Beels, u hebt ook een allusie gemaakt op een bijzondere relatie. Wij vinden het inderdaad ook bevreemdend dat de griffier van de onderzoeksrechter de partner is van de procureur des Konings. Dat mag, maar als griffier of als procureur zou men dan conclusies moeten trekken en overwegen om een andere functie uit te oefenen binnen de rechtbank. De onafhankelijkheid en onpartijdigheid waarvan een onderzoeksrechter blijf moet geven, straalt ook af op zijn griffier. Ik zou het niet appreciëren dat mijn griffier overal haar mening verkondigt over bepaalde zaken. Mijn griffier is mijn naaste medewerker en ik zou waarderen dat wat ik binnenskamers met de griffier bespreek, de beslissingen die ik neem en de onderliggende motieven daarvan, binnenskamers blijven. Ik zou niet waarderen dat dat eventueel de procureur des Konings ter ore zou komen. We vinden die toestand ook vreemd en volgens mij hebben we daar ook een aanbeveling rond geformuleerd.

Die twee mensen zijn voor alle duidelijkheid nog steeds samen. Zij hebben samen een kind, het is een vaste relatie, maar het is vreemd gelopen. Na het zwangerschapsverlof van die dame was het de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg die heeft aangegeven dat hij niet apprecieerde dat mevrouw de griffier terugkeerde naar het onderzoekskabinet. Dat heeft nog enige animositeit veroorzaakt. De onderzoeksrechter heeft op een bepaald moment zijn ontslag ingediend. Of hij dat deed omdat hij zijn griffier niet kon behouden, zult u hem zelf moeten vragen. Het zijn echter factoren die ongetwijfeld hebben meegespeeld, naast de druk in het dossier, de aandacht in de media enzovoort. Men had beter vermeden dat iemand in een relatie met de procureur griffier was op het kabinet van de onderzoeksrechter.

Het multiconfessionele team hebben we al besproken.

Ik kom tot de diplomatieke gevolgen van de communicatie. Daar gaat het over de communicatie tussen de minister van Justitie en de procureur-generaal. Wanneer er bij een buitenlandse overheid plots animositeit ontstaat wegens de inbeslagname van vertrouwelijke, diplomatieke briefwisseling in een straf dossier, kan ik me voorstellen dat die overheid zal trachten de minister van Buitenlandse Zaken aan te spreken over een mogelijke schending van het diplomatiek geheim. Waarschijnlijk zal die minister op zijn beurt

de minister van Justitie daarover aanspreken. Of het gebruikelijk is dat de minister van Justitie daarna de procureur-generaal daarover aanspreekt, daar ben ik voorzichtig in. Indien er parlementaire vragen over zouden worden gesteld, zal de minister die uiteraard moeten kunnen beantwoorden.

We hebben net als u de vaststelling gedaan dat het dossier blijft aanslepen. Het is belangrijk te onderstrepen dat mijn collega Daan Vyverman en ik fysiek naar het federaal parket zijn gegaan, toen we onze taak bij de Hoge Raad opstartten. We hebben gevraagd het dossier dat toen daar nog lag te mogen inkijken. Daan kan bevestigen dat wij toen duidelijk hebben gesteld dat we niet wilden dat het onderzoek van de Hoge Raad de normale gang van het onderzoek zou vertragen. We hebben dat duidelijk aan de federaal procureur gezegd en zelfs herhaald.

Achteraf kreeg ik als uitleg dat de opstart van ons onderzoek eigenlijk de opstelling van de eindvordering heeft vertraagd, maar ik ben het daar niet mee eens. We hebben om te beginnen voor 90 tot 95 % van de tijd gewerkt op basis van een digitale kopie van het dossier. We hebben vastgesteld dat die digitale kopie niet voor 100 % volledig was. Er waren 2 à 3 kaffen niet ingescand. Die hebben we achteraf fysiek ingekeken. Op geen enkel moment hebben wij de werkzaamheden van het federaal parket belemmerd of vertraagd. Integendeel, we hebben duidelijk gesteld dat het onderzoek zijn normale voortgang moest kennen. Die kanttekening wil ik toch maken. Op het einde van ons verslag zeggen we ook dat er vanaf een bepaalde datum niets meer in het dossier is gebeurd. Er was nog een arrest van de KI over een verzoek tot bijkomend onderzoek, wat is afgewezen. Sindsdien is er, dat ons betreft, in het dossier niets meer bijgekomen.

Ik ga over naar de vragen van de heer Somers. Waar zijn we op de grenzen van onze bevoegdheden gestoten? We wisten natuurlijk dat die werkfardes interessant konden zijn, want zij zouden een ander licht kunnen werpen op de zaken zoals die aan ons werden gepresenteerd. Dat is een mogelijkheid, dat moet nog blijken. We hebben die vriendelijk gevraagd, maar we kregen ze niet. Indien we de bevoegdheid hadden om die toch op te vragen... Ik hoed mij er wel voor om de bevoegdheid te krijgen om huiszoekingen uit te voeren. Die zijn immers niet evident. Organisatorisch moet men dat aankunnen. Huiszoekingen vergen mankracht waarover we in de Hoge Raad voor de Justitie niet altijd beschikken. Ze vergen gespecialiseerde diensten met bijvoorbeeld informaticaspecialisten die op een server of een computer zaken in beslag

kunnen nemen. Daarover beschikken wij niet. Als Hoge Raad vragen we die bevoegdheid dus niet. Bovendien volgt er achteraf nog heel wat administratie, zoals wanneer mensen opheffing van het beslag vragen enzovoort. Indien wij dat verzoek afwijzen, waar kunnen zij dan beroep aantekenen?

Wij vragen wel dat het artikel dat ons toelaat om gerechtelijke dossiers in te kijken, wordt herzien door het Parlement en dat dat recht wordt uitgebreid naar alle andere stukken waarover justitie beschikt. We willen graag duidelijkheid of we documenten die we opvragen al dan niet mogen krijgen.

Daan Vyverman: Enkele jaren geleden is wel degelijk in een soortgelijke bepaling voorzien voor de Hoge Raad. Die bepaling stelt dat de verenigde advies- en onderzoekscommissie zich alle documenten en inlichtingen die ze nodig acht om haar opdrachten te vervullen kan doen verstrekken. Die passage is opgenomen in artikel 259bis-14 Ger. W., maar heeft geen betrekking op het bijzonder onderzoek, noch op de audit. Het zou niet slecht zijn dat, zoals we in onze laatste aanbeveling in ons verslag aangeven, de wet in die zin wordt aangepast zodat het duidelijk is dat dat inzagerecht ook geldt voor bijzondere onderzoeken en audits, of bij uitbreiding zelfs voor alle opdrachten van de Hoge Raad voor de Justitie. Het betreft mogelijk een foutje dat destijds in de wet is geslopen.

Davy Jordens: Ik ga naar de volgende vragen. Kan een lijst worden bezorgd van diegenen die zijn verhoord? Mevrouw Delfosse heeft die vraag al beantwoord. Die vraag moet uiteraard worden voorgelegd aan de VAOC.

Wat was de reactie van de procureur-generaal op de brief van meester Keuleneer? Die reactie zit alleszins niet in het dossier. We hebben geen officiële reactie gezien. Het is me ook niet duidelijk. Waren we daarvan op de hoogte geweest, hadden we dat in het verslag vermeld. Die vraag zou eventueel aan de betrokkenen zelf kunnen worden gesteld.

Daan Vyverman: De onrechtstreekse reactie is de procedure die de procureur-generaal heeft opgestart waarbij de regelmatigheid van de huiszoekingen werd onderzocht. Dat is de mogelijke reactie geweest van de procureur-generaal. Er is echter effectief geen brief gevonden in antwoord op de brief van meester Keuleneer.

Davy Jordens: Om het duidelijk te stellen, we spreken hier over de gerechtelijke verlofperiode juli en augustus 2010. Volgens mij was de eigenlijke

procureur-generaal de eerste twee weken van juli van wacht. Hij was aanwezig. Daarna is hij met vakantie gegaan. Een heel deel van het verhaal speelde zich af op het moment dat er plaatsvervangende procureurs-generaal zijn mandaat waarnamen. Zoals dat hoort, neemt iemand anders tijdens de vakantie zijn functie over. Ook bij ministers en dergelijke gebeurt dat. Het was in dit geval dus niet de procureur-generaal zelf die aanwezig was, noch einde juli, noch begin augustus.

Dan de vraag met betrekking tot Mgr. Bonny. Ik heb begrepen dat Mgr. Bonny in een uitzending van *Terzake of De afspraak* zou hebben laten vallen dat hij ooit contact had gehad met een magistraat uit het Antwerpse die hem zou hebben gezegd dat het onbehoorlijk was wat er was gebeurd. Ik weet niet of hij zich in die tv-uitzending heeft uitgesproken over een al dan niet aantekenen van een beroep of het neerleggen van een verzoek tot opheffing van het beslag. We hebben Mgr. Bonny niet verhoord. Waarom niet? Hij komt helemaal niet in het dossier voor. Wat die Antwerpse magistraat betreft, durf ik niet zeggen of dat waar is. Het was wel geen Antwerps dossier, het was een Brussels dossier. In welke mate zou een Antwerpse magistraat – als die al iets zou hebben gezegd – dan effectief invloed kunnen hebben gehad in deze zaak? Dat lijkt me niet zo evident.

De vragen over de werkkraften en de wraking hebben we al besproken.

De deontologie van de magistraat is op zich niet erg veranderd. Als magistraat moet men altijd eerlijk zijn. Als men van oordeel is dat men in een bepaalde zaak niet kan zetelen, of niet onafhankelijk en onpartijdig kan zijn, moet men zich onthouden als magistraat. Zo simpel is het. Dat is al jaar en dag zo, dat dateert niet van de publicatie van onze deontologie. Het is gewoon een kwestie van gezond verstand. Zo niet, komt er vroeg of laat toch miserie van. Als iemand daarop valt, leidt dat tot een hoop problemen, niet alleen in het dossier, maar ook persoonlijk. Het is uiteraard niet prettig om gewraakt te worden. Ik wil geen namen noemen, maar in de recente zaak van het onderzoek Propere Handen heeft de onderzoeksrechter zich op een bepaald moment moeten terugtrekken, omdat die in een commissie van de Belgische Voetbalbond had gezeteld of zetelde. Mij lijkt het vanzelfsprekend dat wanneer men een dergelijk onderzoek start, men aangeeft dat men er niet in kan optreden en men liever de kelk – sorry voor het woord – doorgeeft aan iemand anders.

De lange duurtijd zou een algemene disfunctie zijn. Dat hebben we al besproken. Dat wordt niet

betwist, we hebben dat zo ook benoemd.

Wat de redelijke termijn betreft, wijs ik erop dat recent uw Huis wetgeving heeft uitgevaardigd waarbij meer in detail wordt getreden inzake eventuele sancties bij het overschrijden van de redelijke termijn. Er waren zeer recent wetgevende initiatieven waarbij de onontvankelijkheid van een strafvordering het laatste redmiddel is. Een rechter kan nu niet wegens het overschrijden van de redelijke termijn zeggen dat de strafvordering tout court is vervallen. Nu kan dat bijvoorbeeld wel bij manifeste kwade trouw in hoofde van het parket. Dat is een zeer zware sanctie. De wetgever heeft voorzien in verschillende tussenstappen die de rechter kan nemen bij schending van de redelijke termijn.

Wat is er gebeurd met de dossiers Adriaenssens? De onderzoekshandelingen die in dat dossier zijn gesteld, zijn al vrij snel nietig verklaard. Volgens mij moeten die stukken nog altijd op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg liggen, want tot nu toe is er nog steeds geen beslissing genomen over wat er verder met die stukken moet gebeuren. Het is wel zo dat de federale magistraat die betrokken was bij dat onderzoek... Wegens de schijn en de toestand van sommige dossiers met mensen die depressief waren geworden en die met zelfmoordneigingen kampten, is men op eigen initiatief in die dossiers op zoek gegaan naar de meest frappante gevallen. Die mensen zijn aangeschreven door de federale magistraat met de vraag of ze toch zelf geen klacht wensten neer te leggen. Sommigen hebben dat ook effectief gedaan. De federale magistraat heeft dan die 'nieuwe' klachten gevoegd bij het gerechtelijk onderzoek Kelk. Er zijn dus wel stappen ondernomen om een deel van de slachtoffers die naar professor Adriaenssens waren gestapt, toch bij het dossier te betrekken. De eigenlijke dossiers van de commissie liggen volgens mij echter nog steeds op de griffie. Vroeg of laat zal een beslissing moeten worden genomen over de overtuigingsstukken, hetzij door de rechter ten gronde als die er zou komen, het zij door het parket middels een buitenvervolginstelling.

Hoe verhinderen we dat die disfuncties zich nog voorzoen? We hebben een aantal aanbevelingen geformuleerd.

Is het nuttig dat u bepaalde mensen onder ede zou horen? Wie ben ik om mij in uw plaats te stellen? U bent een eerbiedwaardig orgaan dat zelf beslissingen zal nemen en dat niet hoeft te luisteren naar de mening van de Hoge Raad voor de Justitie wat uw bevoegdheden betreft. Ik onthoud mij dus om die vraag te beantwoorden.

Kunnen we die fardes nog onderzoeken? Daarop hebben we al geantwoord.

Is het nuttig om eventueel gespecialiseerde diensten op te richten in het kader van de vervolging van dergelijke feiten? Nu worden zedenfeiten in principe binnen de verschillende parketten in ons land behandeld door magistraten die zich daarin in zekere zin hebben gespecialiseerd. Zij maken bijvoorbeeld deel uit van de sectie gezin en zeden. Zij hebben expertise op het gebied van zedenmisdrijven. Een aantal jaar geleden is bijvoorbeeld ook het nationaal verkeersparket opgericht. Misschien denkt u in die richting? Ik weet niet of het nuttig is voor dergelijke misdrijven een nationaal parket op te richten enkel voor die bevoegdheden. Ik vermoed dat de procureurs-generaal daarover een mening zullen hebben. Zij zijn beter geplaatst dan ik om zich daarover uit te spreken.

Hilde Melotte: Ik vul even aan wat seksueel geweld en de behandeling van seksueel geweld betreft. Dat is uiteraard ook het voorwerp geweest van het andere bijzonder onderzoek Bakelmans. Toen hebben we onder meer gepleit voor gespecialiseerde magistraten op het parket en de zetel, gespecialiseerde advocaten en zelfs voor gespecialiseerde politie. We hebben toen ook gesproken over de modernisering van het seksueel strafrecht. Dat laatste is ook gebeurd. Daarnaast zijn met het oog op specialisatie alle magistraten verplicht geworden om een opleiding te volgen. Vandaag in de praktijk bestaat er zowel voor het parket als voor de zetel voor de behandeling van die zaken een streven naar gespecialiseerde kamers. Voor Leuven is dat wel degelijk de gewoonte en ik denk dat dat voor Limburg ook opgaat.

Davy Jordens: Ja, er wordt ook in specifieke opleidingen voorzien. De opleiding seksueel geweld is verplicht geworden voor alle magistraten, onder andere ingevolge de aanbeveling van de Hoge Raad voor de Justitie. Ik heb die opleiding ook zelf moeten volgen. Ze was vrij intensief, gespreid over meerdere dagen. We worden ons steeds meer bewust van de problematiek daaromtrent, dankzij gespecialiseerde mensen, professoren en deskundigen die ons daar wat meer kennis in bijbrengen.

Hilde Melotte: Ook de OVB en, ik veronderstel, AVOCATS.BE hebben opleidingen georganiseerd om advocaten in die materie te specialiseren.

Davy Jordens: Belangrijk is ook de recente wet op de zorgcentra voor slachtoffers van seksueel geweld. Binnen die zorgcentra wordt bijzonder goed werk verricht. Het Parlement heeft dat in

wetgeving gegoten. Hierdoor is een grote stap vooruit gezet, ook op het gebied van bewustwording bij de magistraten.

Er was nog een interessante vraag over het personeelsgebrek als mogelijke oorzaak voor de lange duurtijd van het onderzoek. Het is ons alvast niet gemeld als oorzaak voor het uitblijven van bepaalde zaken. Bovendien heeft de betrokken federaal magistraat die het dossier behandelt, ook een deel van het onderzoek naar de aanslagen moeten behartigen, meer specifiek op het vlak van slachtofferbejegening. Die specifieke magistraat heeft in het verleden zeer goed werk verricht ter zake. Hij heeft slachtofferbejegening in ons land mee op de kaart helpen zetten. Het is een beetje pijnlijk dat het hier is gelopen zoals het is gelopen. Personeelsgebrek werd ons alleszins niet verweten door die specifieke magistraat. Tijdens de behandeling van het dossier van de aanslagen is er een tweede federale magistraat toegevoegd om de eerste te ondersteunen, wat dit dossier betreft. Ik wil niet in detail treden, maar ook die tweede magistraat is bij ons de revue gepasseerd. We hebben die ook kunnen horen. Momenteel behartigen dus twee federale magistraten het dossier.

De vragen van de heer Jadoul zijn eigenlijk ook al besproken.

Hilde Melotte: Ik denk dat we rond zijn met onze antwoorden.

Le président: Avez-vous encore des réactions à apporter ou des questions complémentaires?

Khalil Aouasti (PS): Monsieur le président, je vais essayer d'être rapide, à nouveau par rapport à la question du caractère multiconfessionnel.

J'aurais voulu vous poser une petite question importante par rapport à ce que vous avez dit. Je me demande si c'est le chef du parquet lui-même qui a pris l'initiative d'identifier les confessions des personnes et de composer une équipe multiconfessionnelle. Les magistrats de cette équipe avaient-ils eux-mêmes conscience qu'ils pouvaient avoir été choisis sur la base de convictions philosophiques et savaient-ils qu'ils allaient travailler au sein d'une équipe multiconfessionnelle? Je pense que la situation pourrait être très différente en fonction de l'une ou de l'autre réponse.

Par rapport à la question de l'oubli du magistrat, je pense que ce n'est peut-être pas une pratique globale. Je me souviens d'ailleurs d'une anecdote durant un stage que j'avais réalisé à l'instruction. Chaque fois qu'on ouvrait un dossier – il en était

d'ailleurs de même lorsque j'étais avocat et que j'allais consulter des dossiers – on pouvait voir écrit sur la toute première feuille l'ensemble des magistrats qui avaient eu à traiter du dossier au cours de l'ensemble de la procédure. Je n'arrive dès lors pas à comprendre comment un oubli peut se produire dès lors que la première feuille d'un dossier est souvent la page qui référence l'ensemble des magistrats qui ont eu à traiter d'un dossier. Très sincèrement, cela me dépasse. Je voulais savoir si vous confirmez, ou pas, cette pratique-là? Je pense d'ailleurs que c'est une bonne et saine pratique.

Concernant la question du ministre, c'est une chose qu'un ministre ait un contact avec son parquet, mais dans ce dossier, peut-être comme dans d'autres, la considération diplomatique est évoquée. Je voudrais savoir si ces considérations – qui normalement ne sont pas prises en considération par la justice dans un dossier pénal – sont finalement souvent évoquées par un ministre vis-à-vis d'un magistrat.

Le **président**: Je propose de répondre directement, comme ça nous ne faisons pas épure pour la réaction de monsieur Van Hecke.

Hilde Melotte: Wat die laatste vraag aangaat, dat weten we natuurlijk niet. Dat is het enige antwoord dat we kunnen geven. Wat de twee andere vragen betreft, voor de lijst van de magistraten geef ik het woord aan Davy Jordens.

Davy Jordens: De fiche onverenigbaarheden is inderdaad een heel belangrijk document. Iemand die bijvoorbeeld in het verleden als parketmagistraat in een dossier is opgetreden en die dan later tot rechter wordt benoemd, kan uiteraard niet opnieuw over die zaak oordelen. Daarom is die fiche onverenigbaarheden heel belangrijk. Ook iemand die bijvoorbeeld als onderzoeksrechter of als voorzitter van de raadkamer is opgetreden, kan niet meer als zetelend rechter oordelen. Of zelfs iemand die in eerste aanleg een zaak heeft behandeld en ondertussen naar het hof van beroep is gepromoveerd, kan dat evenmin. Daarom is het belangrijk dat die fiche onverenigbaarheden grondig wordt bijgehouden. Had dat in dit geval een verschil gemaakt? Niet specifiek, omdat het hier natuurlijk gaat om een beslissing op het niveau van de KI. Het gaat eigenlijk over de vraag of iemand die zich heeft teruggetrokken ingevolge een verzoek tot wraking achteraf nog kan zetelen. Op zich heeft dat niet meteen te maken met een onverenigbaarheid. Daarop hebben we al geantwoord.

Het is inderdaad waar dat die fiche

onverenigbaarheden een heel belangrijk document is. Gelukkig zijn steeds meer dossiers digitaal gescand en kunnen we nu ook op naam zoeken. Het gebeurt dat bijvoorbeeld een zaak voor het hof van assisen komt met een voorzitter van het hof van assisen en twee bijzitters die vaak rechters zijn uit de rechtbank van eerste aanleg. Soms heeft zo iemand in een vakantieperiode een handtekening gezet op een of ander document. Het zou dramatisch zijn om er op het einde van de procedure voor het hof van assisen achter te komen dat iemand daar niet had mogen zitten en dat alles moet worden herdaan. Het is heel belangrijk dat die fiche wordt bijgehouden of dat de info digitaal wordt opgezocht.

Hilde Melotte: Inzake het multiconfessionele karakter van de samengestelde groep was het een bezorgdheid van de procureur-generaal dat gelet op de gevoeligheid van het dossier er niet zou verweten kunnen worden dat vanuit een bepaalde overtuiging werd gehandeld. Vandaar zijn idee – naar wat we hebben begrepen – om hier een multiconfessioneel team op te zetten. Uw vraag was of de leden van de groep dat wisten. Ik ga er vanuit van wel. Ik kijk naar mijn collega's.

Davy Jordens: In alle eerlijkheid, ik durf daar geen ja of nee op zeggen. Het zou kunnen dat het werd gecommuniceerd aan de leden van de werkgroep, maar ik heb daarvan geen bevestiging. In hoofde van de procureur-generaal was het doelbewust een keuze om een multiconfessioneel team samen te stellen, maar of die leden zelf wisten dat zij 'multiconfessioneel' waren, dat durf ik niet zeggen.

Hilde Melotte: Die vraag werd hoe dan ook niet voorgelegd aan de andere magistraten van het parket-generaal. We kunnen het dus ontkennen noch bevestigen.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dank u voor uw antwoorden. Ik heb nog drie aanvullende vraagjes of opmerkingen.

In antwoord op de vraag of suggestie of de Hoge Raad nog een rol kan spelen bij de analyse van de werkkaften, hebt u gezegd dat dat in de commissie (VAOC) zelf moet worden bekeken. Hoe snel kan door de commissie een dergelijke beslissing worden genomen?

Ten tweede, in die werkkaften of reservefardes zit ook een inventaris. U hebt gezegd dat u het zelf als parketmagistraat hebt meegemaakt. In een strafdossier heeft men normaal gezien een inventaris met genummerde pagina's. Men weet dan wel wanneer er tien pagina's ontbreken. Ik kan me voorstellen dat in een werkfarde van alles kan

zitten: notities, een brief enz. Is die werkfarde ook geïnventariseerd? We stellen die vraag om te kunnen nagaan of we bij analyse van de werkkraft over de volledige werkkraft beschikken. Hoe wordt dat bijgehouden en al dan niet geïnventariseerd?

Mijn derde vraag betreft de lijst van gehoorde personen. In begrijp dat u daaromtrent moet terugkoppelen. Voor onze werkzaamheden is het natuurlijk belangrijk dat we vooral voor de periode van 2010-2014 weten wie voorzitter was van de KI, wie de procureur-generaal was en wie hem verving en voor welke periode. Indien we die info niet hebben – een aantal namen hebben we en we kunnen de arresten van de KI bekijken – zullen we geen volledig zicht hebben op alle namen. De lijst met onverenigbaarheden zou ons kunnen helpen, want als die lijst bestaat en goed werd bijgehouden voor dit strafdossier, weten we ook welke personen zijn opgetreden als onderzoeksrechter, als substituut, als voorzitter van de KI en dergelijke meer. Ik neem aan dat u alvorens de uitnodigingen te versturen en de lijst van de ondervraagden op te stellen, ook die oefening hebt gemaakt. Wie was er op welk moment betrokken bij het dossier? Zelfs al zou u ons de lijst van de personen die zijn verhoord niet kunnen bezorgen, dan kunnen we misschien wel het kader krijgen: de namen van de personen die op welk moment welke functie hadden. Als dat niet bestaat, oké, maar ik neem aan dat u die lijst hebt opgesteld alvorens aan het werk te gaan.

Valérie Delfosse: Le délai dans lequel une décision peut être prise par la commission d'avis et d'enquête réunie peut être très court car nous avons des plannings, mais aussi la possibilité de convoquer, dans les deux jours, nos membres, par Teams. Nous l'avons déjà fait dans l'urgence et ce n'est donc pas un problème.

En ce qui concerne la deuxième question, à savoir s'il y a un inventaire dans une farde de réserve, j'ai personnellement travaillé 13 ans au parquet et j'ai donc manipulé de très nombreuses fardes de réserve et il n'y a jamais eu d'inventaire dans une farde de réserve. Tout ce qui s'y trouve, ce sont tous les documents qui ne sont pas dans le dossier de procédure. Vous savez déjà quel type de documents s'y trouvent. Tout ce qui n'est pas dans un dossier de procédure officiel va se retrouver dans la farde de réserve. Ça peut aller d'un petit dessin d'ennui pendant un moment à une dépêche PG. Il n'y a donc absolument pas d'inventaire. On peut y trouver des préparations ou des tas de choses. Il s'agit donc vraiment d'un document officieux et si une pièce est enlevée et ne s'y trouve plus pour une raison ou une autre, cela serait peut-être difficilement détectable.

D'après mes souvenirs, la farde de réserve a certes

un contenu mais aussi, sur la première page, l'indication de la date et de ce qui est fait avec le dossier ou avec l'enquête ou le dossier de procédure. Pour un dossier à l'information – à l'enquête – nous allons indiquer par exemple "le 22 octobre, le dossier est envoyé pour audition à la police d'untel". On sait donc où il se trouve. Toutes ces informations sont aussi encodées dans le système MaCH ou informatisées. Nous pouvons donc aussi retracer l'état du dossier de manière digitale. Je me souviens par exemple que quand une dépêche PG arrive, on y répond évidemment. Sur la farde de réserve est indiquée la date à laquelle la réponse à la dépêche PG est envoyée. C'était comme ça à l'époque en tout cas. Nous avons donc une trace de la date et de l'acte qui y correspond. C'est donc une forme d'inventaire qui ne l'est pas au sens strict du terme.

Pour en arriver à la troisième question, il est évident qu'on peut faire la différence entre la liste des personnes que nous avons réellement entendues et la liste des personnes qui sont intervenues dans le dossier. C'est une question qu'on peut soumettre à la CAER pour qu'elle y réponde favorablement ou pas. Cela peut donc bien entendu être soumis.

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Het is interessant, want mevrouw zegt dat het soms snel kan gaan om die vraag voor te leggen, met Teams. Mijnheer de voorzitter, collega's, zijn we het er dan over eens dat we hun kunnen vragen om het voor te leggen? Of waren jullie al ambtshalve van plan om dat te doen?

Valérie Delfosse: U kunt alles vragen hé ...

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Ik spreek natuurlijk ook niet namens de hele commissie.

Valérie Delfosse: Het is momenteel natuurlijk wel een moeilijke periode. Het is immers herfstverlof, zowel voor de Franstaligen als voor de Nederlandstaligen. Ik denk niet dat wij zo'n vergadering op zeer korte termijn zullen kunnen plannen. Vanaf 6 november zou dat wel mogelijk zijn.

Le président: Je propose que nous nous réunissions rapidement à la reprise pour définir les différentes demandes complémentaires que nous pourrions vouloir. Nous reviendrons alors vers le CSJ avec ces demandes, pour que cela fasse partie d'un ordre du jour de notre commission, pour ne rien oublier et vous éviter ainsi un ping-pong incessant qui ne vous permet pas de travailler dans de bonnes conditions.

S'il n'y a plus de réactions, je vais vous remercier

de vous être déplacés et d'avoir pris le temps de répondre à nos questions. La commission se reverra à la reprise, après la semaine de congé.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 15.27 uur.

La réunion publique de commission est levée à 15 h 27.

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Hilde Melotte

Lecture faite, persiste et signe,

.....
Valérie Delfosse

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Davy Jordens

Na lezing, volhardt en tekent,

.....
Daan Vyverman